

T.E.I.
ΠΑΤΡΑΣ

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
« ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ & ΒΙΩΣΙΜΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ:
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ »

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ:

ΑΣΛΑΝΙΔΗ ΒΑΛΕΡΙΑ

ΤΣΑΚΙΡΗ ΦΙΛΙΩ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: Κος Στεργίου Δημήτριος

ΠΑΤΡΑ, 2013

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το θέμα της παρούσας πτυχιακής από την αρχή φάνηκε αρκετά ενδιαφέρον, αφού ο τουρισμός αποτελεί ένα βασικό πλεονέκτημα της περιφέρειας Ηπείρου και μπορεί να χρησιμοποιηθεί έτσι ώστε να τονωθεί η τοπική κοινωνία και οικονομία. Ο εναλλακτικός τουρισμός γνωρίζουμε πως περιλαμβάνει το σύνολο των τουριστικών υπηρεσιών που διακρίνονται ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες και τις προτιμήσεις των τουριστών. Απευθύνεται σε ένα εξειδικευμένο κοινό και τηρεί τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης, οι οποίες αναλύονται σε ορισμένα σημεία της εργασίας.

Ο εναλλακτικός τουρισμός βοηθά την τάση του ανθρώπου να επαναπροσδιορίζει την σχέση του με την φύση, όταν εκδηλώνεται με την μορφή τουριστικής δραστηριότητας.

Η ενασχόλησή μας στην πτυχιακή με την βιώσιμη ανάπτυξη, καθώς και με τις κοινωνικές-οικονομικές και περιβαλλοντικές προοπτικές στην περιφέρεια της Ηπείρου παρουσίασε ενδιαφέρον, αφού είχε την μορφή έρευνας και αφού ο όρος της βιώσιμης ανάπτυξης από μόνος του αποτελεί μια τεράστια πρόκληση για ολόκληρη την ανθρωπότητα.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι η μελέτη του εναλλακτικού τουρισμού και της βιώσιμης ανάπτυξης της Ηπείρου γενικότερα και των τεσσάρων νομών της ειδικότερα. Σκοπός της εργασίας είναι η παρουσίαση του τουρισμού και των προοπτικών στην περιοχή αυτή. Η εργασία χωρίζεται σε επτά κυρίως κεφάλαια.

Το πρώτο κεφάλαιο είναι μια γνωριμία με τον κάθε νομό της Ηπείρου ξεχωριστά.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται και αναλύονται οι βασικές μορφές του εναλλακτικού τουρισμού .

Στα τέσσερα επόμενα κεφάλαια παρουσιάζονται τα είδη εναλλακτικού τουρισμού καθώς και το που συναντώνται σε κάθε νομό ξεχωριστά.

Το τελευταίο κεφάλαιο αναφέρεται στη βιωσιμότητα της Ηπείρου και τις μελλοντικές προοπτικές της.

Η εργασία κλείνει με συμπεράσματα από στοιχεία που παρουσιάζονται στα επτά κεφάλαιά της, καθώς και προτάσεις για την τουριστική ανάπτυξη της περιφέρειας Ηπείρου.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίδα
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	ii
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	ii
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	iii
ΕΙΣΑΓΩΓΗ : Λίγα λόγια για την περιφέρεια Ηπείρου	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο : ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	
1.1 Νομός Άρτας	2
1.2 Νομός Θεσπρωτίας	3
1.3 Νομός Ιωαννίνων	4
1.4 Νομός Πρεβέζης	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο : ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	
2.1 Χαρακτηριστικά στοιχεία του εναλλακτικού τουρισμού	7
2.2 Μορφές εναλλακτικού τουρισμού	8
2.2.1 Οικοτουρισμός	9
2.2.2 Αγροτουρισμός	10
2.2.3 Θρησκευτικός τουρισμός	12
2.2.4 Συνεδριακός τουρισμός	13
2.2.5 Θεραπευτικός και ιαματικός τουρισμός/τουρισμός υγείας	14
2.2.6 Εκπαιδευτικός τουρισμός	15
2.2.7 Θαλάσσιος τουρισμός	16
2.2.8 Πολιτιστικός τουρισμός	17
2.2.9 Τουρισμός περιπέτειας	18
2.2.10 Αθλητικός τουρισμός	19
2.2.11 Ορεινός τουρισμός	20
2.2.12 Χειμερινός τουρισμός	21
2.2.13 Λαϊκός τουρισμός	22
2.2.14 Τουρισμός τρίτης ηλικίας	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο : ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΝΟΜΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	
3.1 Αθλητικός τουρισμός στον νομό Ιωαννίνων	23
3.1.1 Canoe, kayak, rafting, monorraft, hotdog	23
3.1.2 Canoying(διάσχιση φαρραγγιών)	24
3.1.3 Flying fox (εναέριο πέρασμα)	25
3.1.4 Σκι/ snowboard	25
3.1.5 Ορεινή πεζοπορεία, ορειβασία	26
3.1.6. Αναρρίχηση/ ράπελ	27
3.1.7 Parapente/2θέσιο αλεξίπτωτο πλαγιάς	28
3.1.8 Mountain bike	28
3.1.9. Ιππασία	29
3.2 Θρησκευτικός τουρισμός στον νομό Ιωαννίνων	30

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΝΟΜΟ ΠΡΕΒΕΖΗΣ

4.1 Αρχαιολογικός τουρισμός	37
4.2 Λαϊκός τουρισμός	38
4.3 Αγροτουρισμός	38
4.4 Τουρισμός υγείας	39
4.5 Εκπαιδευτικός τουρισμός	39
4.6 Θρησκευτικός τουρισμός	40
4.7 Οικοτουρισμός	41
4.7.1 Ποταμός Αχέρωντας	41
4.7.2 Αμβρακικός κόλπος	42
4.7.3 Λίμνη Ζηρού	43
4.7.4 Έλος Καλοδίκη	43
4.7.5 Αισθητικό δάσος Μονολιθίου	43
4.7.6 Κέντρο υγροτόπων ροδιάς	43

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΝΟΜΟ ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ

5.1 Αθλητικός τουρισμός	45
5.2 Εναλλακτικός τουρισμός στα Σύβοτα	48
5.3 Εναλλακτικός τουρισμός στην Πάργα	49
5.3.1 Αξιοθέατα Πάργας	49

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο: ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΝΟΜΟ ΑΡΤΑΣ

6.1 Αγροτουρισμός	51
6.2 Αθλητικός τουρισμός	52
6.3 Συνεδριακός τουρισμός	53
6.4 Θρησκευτικός τουρισμός	54
6.5 Θεραπευτικός τουρισμός	55

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο: ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

7.1 Λίγα λόγια για την βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη	56
7.2 Βιώσιμη ανάπτυξη και εναλλακτικές μορφές τουρισμού	57
7.3 Χαρακτηριστικά και παραγωγή αγροτικών προϊόντα	59
7.3.1 Κτηνοτροφικά προϊόντα	59
7.3.2 Δασοκομία	60

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

8.1 Ξενοδοχειακές επιχειρήσεις στην Ήπειρο	61
8.2 Ανάλυση S.W.O.T.	62
8.3 Η σημερινή εικόνα της Ηπείρου	63
8.4 Προοπτικές ανάπτυξης	65

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα Α: Κατάλογος Εικόνων

Παράρτημα Β: Πίνακες

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η περιφέρεια Ηπείρου βρίσκεται στο βορειοδυτικό άκρο της Ελλάδας, έχοντας δυτικά το Ιόνιο πέλαγος και βορειοανατολικά τους δύσβατους ορεινούς όγκους της Πίνδου. Στο νότο τα γεωγραφικά όρια της Ηπείρου εκτείνονται από τον Αμβρακικό κόλπο και φτάνουν μέχρι τα σύνορα της Αλβανίας στο βορά. Αν και σε σχέση με την γεωγραφική της θέση στον Ελλαδικό χώρο η Ήπειρος θεωρείται σχετικά απομονωμένη, εν τούτοις κατέχει σημαντικό πλεονέκτημα αποτελώντας πύλη εισόδου-εξόδου προς τα Βαλκάνια. Αποτελείται από τους νομούς Άρτας, Θεσπρωτίας, Ιωαννίνων και Πρεβέζης. Η διοικητική έδρα της περιφέρειας βρίσκεται στην πόλη των Ιωαννίνων. Η συνολική έκταση της είναι 9,450τ.χμ. και ο πληθυσμός της είναι 350,000 κάτοικοι.

Η γεωμορφολογία της Ηπείρου, χαρακτηρίζεται από το ορεινό ανάγλυφο και την αφθονία των επιφανειακών υδάτων. Αποτέλεσμα είναι το πλούσιο φυσικό περιβάλλον, με άφθονα δάση, μοναδική χλωρίδα και πανίδα και σπάνια φυσική ομορφιά. Διαθέτει εθνικούς δρυμούς και υδροβιότοπους ενώ το υπέδαφος είναι πλούσιο σε μη μεταλλικά ορυκτά. Έχει εκτεταμένα παράλια και στους τρεις νομούς που βρέχονται από τη θάλασσα του Ιονίου Πελάγους και του Αμβρακικού κόλπου. Η Περιφέρεια έχει μεγάλο ποσοστό ορεινών εκτάσεων που καλύπτουν το 77% της συνολικής έκτασής της. Από το σύνολο των δήμων και κοινοτήτων (566) που υπάρχουν στην Περιφέρεια Ηπείρου, το 66,6% ανήκει σε ορεινές περιοχές (377), ενώ το 33,4% του πληθυσμού κατοικεί σε ορεινές περιοχές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^Ο ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ

1.1 Νομός Άρτας

Ο νομός Άρτας βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα της Ελλάδας και καταλαμβάνει το νοτιοανατολικό τμήμα της Ηπείρου. Έχει έκταση 1,612 τ. χιλιόμετρα και πληθυσμό 78,134 κατοίκους. Συνορεύει με τους νομούς Ιωαννίνων, Τρικάλων, Καρδίτσας, Αιτωλοακαρνανίας και Πρεβέζης ενώ βρέχεται και από τον Αμβρακικό Κόλπο. Πρωτεύουσα του νομού είναι η Άρτα.

Στην είσοδο της πόλης βρίσκεται το φημισμένο γεφύρι της Άρτα. Η πόλη έχει σημαντική βυζαντινή παράδοση και είναι χτισμένη στην ίδια θέση που κατά την αρχαιότητα υπήρχε μία από τις σημαντικότερες πόλεις της περιοχής, η Αμβρακία.

Στην Άρτα βρίσκονται μοναδικοί υδροβιότοποι , πολυσύχναστες παραλίες, ποτάμια, καταρράκτες, βουνά με άγρια ομορφιά και πολλά αξιοθέατα ιστορικού, πολιτιστικού και θρησκευτικού ενδιαφέροντος, σε έναν φοβερό συνδυασμό που τον προσφέρουν στην Άρτα, η πανάρχαια ιστορία της, τα Τζουμέρκα, ο Άραχθος, ο Λούρος και ο Αμβρακικός κόλπος.

1.2 Νομός Θεσπρωτίας

Ο Νομός Θεσπρωτίας καλύπτει το βορειοδυτικό τμήμα της περιφέρειας Ηπείρου, με έκταση 1.515 τετρ. χλμ. και πληθυσμό 46.091 κατοίκους. Στα βόρεια συνορεύει με την Αλβανία, τα ανατολικά με τον νομό Ιωαννίνων, ενώ στα νοτιοανατολικά με τον νομό Πρεβέζης. Πρωτεύουσα του νομού είναι η Ηγουμενίτσα, το μεγαλύτερο λιμάνι της βορειοδυτικής Ελλάδας.

Η Θεσπρωτία είναι περιοχή κατεχοχόν ορεινή και σχηματίζεται από τις δυτικές οροσειρές της Πίνδου που βαθμιαία χαμηλώνουν προς τη θάλασσα και από στενόμακρες κοιλάδες, ανάμεσα στις οροσειρές. Οι πεδινές περιοχές στα παράλια οι πεδιάδες που έχουν σχηματισθεί από τις προσχώσεις των ποταμών Καλαμά και Αχέροντα και στην ενδοχώρα οι κοιλάδες των ίδιων ποταμών και των παραποτάμων τους- καλύπτουν μόλις το 5% της συνολικής έκτασης του νομού. Η οικονομία της περιοχής βασίζεται, κατά κύριο λόγο, στην αγροτική παραγωγή.

Στις πεδινές εκτάσεις στις εκβολές του Καλαμά και του Αχέροντα καλλιεργούνται εσπεριδοειδή, καλαμπόκι, τριφύλλι, ρύζι και ακτινίδια. Από τα πλούσια σε νερά ποτάμια της Θεσπρωτίας, Καλαμά και Αχέροντα, αρδεύεται το σύνολο σχεδόν των παραποτάμιων πεδινών εκτάσεων. Στα παράλια και στις χαμηλές κοιλάδες της ενδοχώρας ευδοκίμει η ελιά.

Η Ηγουμενίτσα αποτελεί ιδιαίτερα σημαντική θαλάσσια πύλη εισόδου στην ελληνική επικράτεια. Η προνομιακή αυτή θέση της θα αναβαθμιστεί με την ολοκλήρωση της επέκτασης του λιμανιού της και τη λειτουργία της Εγνατίας Οδού, αναδεικνύοντας την πρωτεύουσα της Θεσπρωτίας σε ένα από τα κυριότερα διαμετακομιστικά κέντρα της ενιαίας Ευρώπης.

1.3 Νομός Ιωαννίνων

Ο νομός Ιωαννίνων είναι ένας από τους μεγαλύτερους σε έκταση νομούς της Ελλάδας και καταλαμβάνει τη μισή περίπου έκταση του γεωγραφικού διαμερίσματος της Ηπείρου, δηλαδή 4.990 τετρ. χλμ. Καλύπτει το βορειοανατολικό τμήμα της Ηπείρου και έχει 170.239 κατοίκους. Για τους λάτρεις της φύσης, ο νομός είναι ένας παράδεισος. Επιβλητικοί ορεινοί όγκοι, βαθιές χαράδρες που δημιουργούνται από ορμητικά ποτάμια με κρυστάλλινα νερά, σπάνια αγριολούλουδα, αλπικά λιβάδια, ορεινές λίμνες, δασωμένες πλαγιές, αλλά και ήρεμες κοιλάδες δημιουργούν ένα υπέροχο φυσικό περιβάλλον που αποτελεί ιδανικό βιότοπο για σπάνια είδη θηλαστικών, πτηνών, αλλά και υδρόβιων ζώων.

Χάρη στην ποικιλομορφία του φυσικού περιβάλλοντος, η περιοχή είναι ιδανική γι' αυτούς που αναζητούν την περιπέτεια και προσφέρει ευκαιρίες για όλων των ειδών τα σπορ: Ορειβασία σε πανύψηλες βουνοκορφές, πεζοπορία, ορεινή ποδηλασία και ιππασία σε μαγευτικά τοπία, αλεξίπτωτο πλαγιάς, διάσχιση επιβλητικών φαραγγιών, αναρρίχηση σε κάθετους βράχους, καταβάσεις σε αφρισμένα ποτάμια, σκι πάνω σε παρθένο χιόνι.

Πλούσια είναι και η γαστρονομική παράδοση του νομού, που βασίζεται στη χρήση αγνών προϊόντων. Κρέατα, μαγειρεμένα με ιδιαίτερο τρόπο, νόστιμες πίττες, ζυμωτό ψωμί και φημισμένα τυριά και κρασιά συνθέτουν το παραδοσιακό μενού.

Ο νομός Ιωαννίνων προσφέρεται για αξέχαστες διακοπές όλο το χρόνο και προσκαλεί τους ανθρώπους όλων των ηλικιών να γνωρίσουν την υπέροχη ομορφιά του και τη ζεστή φιλοξενία των κατοίκων του.

1.4 Νομός Πρεβέζης

Ο νομός Πρεβέζης καταλαμβάνει το νοτιοδυτικό τμήμα της Ηπείρου, και έχει έκταση 1.036 τετραγωνικά χιλιόμετρα και πληθυσμό 59.356 κατοίκους. Συνορεύει βόρεια με τους νομούς Ιωαννίνων και Θεσπρωτίας, ανατολικά και νοτιοανατολικά με το νομό Άρτας. Εκτείνεται βόρεια μέχρι το Τρίκαστρο, δυτικά από το Ιόνιο πέλαγος, μέχρι ανατολικά τη Στεφάνη και το άκρο της χερσονήσου της Λασκάρας.

Το μεγαλύτερο μέρος του οικονομικά ενεργού πληθυσμού δραστηριοποιείται στον πρωτογενή τομέα στην κτηνοτροφία κυρίως αιγοπροβατοτροφία και χοιροτροφία, στην γεωργία ιδιαίτερα με την παραγωγή κηπευτικών με χρήση θερμοκηπίων και την καλλιέργεια ελιάς και την αλιεία στον ποταμό Λούρο και στα παράλια του Αμβρακικού κόλπου και του Ιονίου Πελάγους. Γεωγραφικά βρίσκεται σε στρατηγική θέση στο κέντρο της παραλίας της βορειοδυτικής Ελλάδας. Είναι για αρκετούς προορισμούς γνωστή, αλλά κυρίως για το ποτάμι του Αχέροντα και το νεκρομαντείο, την αρχαία Νικόπολη, όπως επίσης και για αρκετές παραλίες, όπως είναι το Αλωνάκι, το Μονολίθι και η παραλία του Παντοκράτορα. Παρέχει πρόσβαση στις ακτές του Ιονίου και σε παραλίες και αμμώδεις εκτάσεις έκτασης άνω των 50 χλμ, όπως και στο Αμβρακικό κόλπο.

Νότια της Πρέβεζας βρίσκεται η Αιτωλοακαρνανία, καθώς και το συγκρότημα της Λευκάδας. Επίσης στα βορειοδυτικά μικροί παραθαλάσσιοι

ημιορεινοί οικισμοί, όπως επίσης και η Πάργα, ένα από τα πιο γνωστά παραδοσιακά θέρετρα σε απόσταση σχεδόν μίας ώρας οδικώς.

Υπάρχουν τρία κάστρα, διατηρητέα κτίσματα και αρκετά κοντά βρίσκεται το φρούριο του Ακτίου και το κάστρο του Παντοκράτορα. Σημαντικά αξιοθέατα είναι επίσης η Ρωμακή Νικόπολη, η αρχαία Κασσώπη στη νότια πλευρά του Ζαλλόγγου και το νεκρομαντείο. Από τα σημαντικότερα ιστορικά μνημεία θεωρούνται τα φρούρια του Αγίου Γεωργίου, του Αγίου Ανδρέα και της Λασκάρας. Μία από τις πιο λαμπρές μεγαλουπόλεις της περιοχής θεωρείται η Ρωμαϊκή Νικόπολη από την οποία διασώζονται σημαντικά ευρύματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

2.1 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Οι επενδύσεις τα τελευταία χρόνια στον τομέα του εναλλακτικού τουρισμού βαίνουν αυξανόμενες για δύο βασικούς λόγους. Πρώτον επειδή επιφέρουν λιγότερες καταστροφές σε επίπεδο περιβάλλοντος, πολιτισμού και κοινωνίας της χώρας υποδοχής, και δεύτερον επειδή πετυχαίνουν αρκετά μεγάλο οικονομικό όφελος.

Ο εναλλακτικός τουρισμός μπορεί να μειώσει το πρόβλημα ερήμωσης της περιφέρειας λόγω μετανάστευσης του οικονομικά ενεργού πληθυσμού στα αστικά κέντρα. Οι απομονωμένες και λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές προσεγγίζονται από τουρίστες και οι ντόπιοι παραμένουν στην περιφέρεια και νέες θέσεις εργασίας δημιουργούνται γι' αυτούς.

Σε τοπικό επίπεδο, ο εναλλακτικός τουρισμός αναπτύσσεται από τους ντόπιους ή τους φορείς της περιοχής, οι οποίοι προσέχουν η ανάπτυξη να μην επηρεάσει τον φυσικό πλούτο της περιοχής, ενώ το οικονομικό κέρδος προσκομίζεται από τους ανθρώπους της τοπικής κοινωνίας, και έτσι αποφεύγεται η εκμετάλλευση περιβάλλοντος και κατοίκων από εξωγενείς οικονομικούς παράγοντες, όπως γίνεται με τον μαζικό τουρισμό.

Στον εναλλακτικό τουρισμό, οι ιδιαίτερες ασχολίες, οι αγαπημένες δραστηριότητες και οικολογικές και πολιτισμικές ανησυχίες των τουριστών αποτελούν τα συστατικά στοιχεία του ταξιδιού. Δίνει το έναυσμα στους τουρίστες να έρθουν σε επαφή με διάφορες δραστηριότητες και να διερευνήσουν το φάσμα των ενδιαφερόντων τους. Επίσης προτρέπονται να έχουν σεβασμό απέναντι στο φυσικό περιβάλλον και στις συνήθειες των κατοίκων της περιοχής που επισκέπτονται.

Ο εναλλακτικός τουρισμός δίνει βάση στο κοινωνικό και εκπαιδευτικό ρόλο ενός ταξιδιού και επιτρέπει θετικές κοινωνικές αλληλεπιδράσεις και κοινά βιώματα μεταξύ των μελών διαφορετικών κοινωνιών.

1. Η ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού θα πρέπει να περιστρέφεται γύρω από τις δραστηριότητες εκείνες που σχετίζονται με τον τοπικό χαρακτήρα της περιοχής, με τον φυσικό πλούτο της, τους φυσικούς πόρους της, την ιστορία της και τον πολιτισμό της.
2. Ο εναλλακτικός τουρισμός και όσοι ωφελούνται από αυτόν θα πρέπει να συμβάλλουν στην ανάπτυξη και την διατήρηση της περιοχής. Με την διατήρηση, την συντήρηση και την αναπαλαίωση ιστορικών μνημείων και κτισμάτων αυξάνουν το εισόδημα τους και η εγκαταλελειμμένη γη ανακτά την χρησιμότητα της.
3. Η δημιουργία, ο σχεδιασμός και η διαχείριση νέων τουριστικών καταλυμάτων θα πρέπει να γίνονται φιλικές προς το περιβάλλον μεθόδους έτσι ώστε αυτό να αναδεικνύεται ακόμα περισσότερο.
4. Οι επενδύσεις στον τουρισμό πρέπει να στοχεύουν στην ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας, ενώ ταυτόχρονα θα πρέπει να αναπτύσσονται σε μια ευρύτερη περιοχή στην περιφέρεια, ώστε να μην προκαλείται συνωστισμός και καταστροφή του περιβάλλοντος.
5. Η τουριστική βιομηχανία θα πρέπει να ενημερώνει και να ευαισθητοποιεί τους κατοίκους της υπαίθρου πάνω σε ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος από την ρύπανση, την αποφυγή κάθε ενόχλησης των φυσικών βιότοπων και της διατάραξης της ισορροπίας των οικοσυστημάτων. (Σφακιανάκης Μ. 2000)

ΚΥΡΙΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Οι κύριοι στόχοι του εναλλακτικού τουρισμού είναι οι εξής:

1. Η ανάπτυξη και προώθηση εναλλακτικών τουριστικών υπηρεσιών και δραστηριοτήτων.
2. Η διαφοροποίηση των παρεχόμενων τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών από τις υπηρεσίες που αντιστοιχούν στις μορφές μαζικού τουρισμού.
3. Η διασύνδεση των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών και προϊόντων με την τοπική παραγωγή και προϊόντα.
4. Η τουριστική αξιοποίηση των τοπικών φυσικών και πολιτιστικών πόρων.

2.2 ΜΟΡΦΕΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Τα πρότυπα του σύγχρονου τουρίστα έχουν διαφοροποιηθεί από τις παλαιότερες απαιτήσεις του.

Στις μέρες μας ο τουρίστας έχει περισσότερο χρόνο διακοπών, διαθέτει περισσότερα χρήματα για τις διακοπές του, έχει καλύτερη πληροφόρηση, επισκέπτεται περισσότερα μέρη, καταπιάνεται με εναλλακτικές ψυχαγωγικές δραστηριότητες.

Νέα διαφοροποιημένα τουριστικά πακέτα δημιουργούνται συνεχώς σήμερα, καθώς αυξάνεται η ζήτηση για ήπιες και εναλλακτικές μορφές τουρισμού υπαίθρου.

Εναλλακτικός τουρισμός είναι εκείνες οι μορφές τουριστικής δραστηριότητας που ξεφεύγουν από τις παραδοσιακές μορφές του τουρισμού αναψυχής και οι οποίες σχετίζονται με τα ιδιαίτερα φυσικά χαρακτηριστικά μιας περιοχής ενώ σε μερικές μορφές υπάρχει έντονο το στοιχείο της περιπέτειας.

Ο εναλλακτικός τουρισμός αποσκοπεί στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου σε 12 μήνες και την εκμετάλλευση του δυναμικού κάποιων περιοχών οι οποίες δεν συνδέονται στενά με δραστηριότητες παραδοσιακών μορφών τουρισμού.

Οι πιο γνωστές μορφές εναλλακτικού τουρισμού όπως τις γνωρίζουμε είναι οι εξής:

- Μορφωτικός Τουρισμός
- Τουρισμός Εκθέσεων
- Τουρισμός Υγείας
- Τουρισμός Άθλησης
- Τουρισμός Πόλης
- Συνεδριακός Τουρισμός
- Τουρισμός Περιπέτειας
- Οικογενειακός τουρισμός
- Τουρισμός Χειμερινών Σπόρ
- Αγροτικός Τουρισμός
- Θρησκευτικός Τουρισμός
- Θαλάσσιος Τουρισμός

- Ορεινός Τουρισμός
- Οικολογικός Τουρισμός
- Κοινωνικός Τουρισμός
- Λαϊκός τουρισμός
- Οικοτουρισμός

(Ηγουμενάκης Ν., Καραβίτης Κ., Λύτρας Π. 1998)

2.2.1 ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο οικοτουρισμός αποτελεί ένα πεδίο σύνδεσης του τουρισμού με την αειφόρο ανάπτυξη, βασίζεται στην ανάδειξη και αξιοποίηση των φυσικών πόρων και ιδιαίτερα στις προστατευόμενες φυσικές περιοχές και την αξιόλογη πολιτιστική κληρονομιά.

Η συμβολή του μέχρι σήμερα έχει αναδείξει τις αξίες της διατήρησης της φύσης και της πολιτιστικής κληρονομιάς, της διατήρησης του κοινωνικού ιστού και της ευημερίας των τοπικών κοινωνιών, την αξία της απόλαυσης της φύσης και της συμμετοχής στα τοπικά δρώμενα για τους περιηγητές και την αξία της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης, σε παγκόσμιο επίπεδο.

Οι δράσεις που έχουν μέχρι σήμερα αναπτυχθεί, έχουν συνεισφέρει θετικά στη διατήρηση της βιοποικιλότητας των προστατευόμενων περιοχών. Η ανάπτυξη του οικοτουρισμού σε κάθε χώρα, αλλά και κάθε τοπικό προορισμό, διαμορφώνεται σε μεγάλο βαθμό από τις τοπικές ιδιαιτερότητες

Ο οικοτουρισμός είναι ο τουρισμός που αναπτύσσεται σε οικολογικά αξιόλογες περιοχές, και δεν υπερβαίνει τη φέρουσα ικανότητα της περιοχής, προωθεί την προστασία και διαχείριση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, σύμφωνα με νομικά ή άλλου τύπου αποτελεσματικά μέτρα, ενώ ταυτόχρονα διατηρεί

τη συνοχή του κοινωνικού ιστού.

Η ανάπτυξη του οικοτουρισμού αποδίδεται και συναρτάται με ορισμένα προβλήματα που δημιούργησε η αύξηση και κυρίως ο τρόπος ανάπτυξης του μαζικού τουρισμού, προβλήματα κυρίως περιβαλλοντικής και κοινωνικής - πολιτιστικής υποβάθμισης περιοχών ή χωρών, αλλά και άνισης κατανομής του προκαλούμενου οικονομικού οφέλους.

Η αυξανόμενη περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση του πληθυσμού, γενικά ή της τουριστικής αγοράς ειδικότερα και οι στόχοι για μια βιώσιμη και αειφόρο τουριστική ανάπτυξη που επιδιώκουν διάφοροι τομείς (διεθνείς, κρατικοί, επιχειρηματικοί) θεωρούνται οι κύριοι προωθητικοί παράγοντες του οικοτουρισμού.

Γενικά, ο οικοτουρισμός ορίζεται ως μια περιβαλλοντικά υπεύθυνη ταξιδιωτική δραστηριότητα, σε σχετικά άθικτες φυσικές περιοχές, με στόχο την απόλαυση και γνωριμία των φυσικών αλλά και ενταγμένων στο φυσικό περιβάλλον, αγαθών.

Όντας μια περιορισμένων περιβαλλοντικών επιπτώσεων δραστηριότητα ο οικοτουρισμός εκτός του ότι προσφέρει ευχαρίστηση απόλαυση, γνώσεις, εμπειρίες στον επισκέπτη, διατηρεί και ενισχύει την ευημερία των τοπικών κοινοτήτων, που θεωρούνται αναπόσπαστο τμήμα μιας τέτοιας δραστηριότητας και αναπτυξιακής διαδικασίας.

Το ποικίλο φυσικό ανάγλυφο του Ελληνικού τοπίου αντανακλάται σε ένα μωσαϊκό ανθρώπινων δραστηριοτήτων, που ασκούνται σε μικρές μονάδες χώρου.

Οι οικοτουριστικοί προορισμοί βρίσκονται διάσπαρτοι στο κλασικό αγροτικό τοπίο και συνδέονται σε μεγάλο βαθμό με τις παραδοσιακές ασχολίες. Ταυτόχρονα, οι προορισμοί αυτοί είναι ενταγμένοι σε τοπία με πλούσια ιστορία, σημαντικές αρχαιολογικές περιοχές και μνημεία. Ένα ακόμη χαρακτηριστικό τους είναι ότι βρίσκονται σε μικρές συνήθως αποστάσεις από αναπτυγμένα τουριστικά κέντρα, παγκόσμιας φήμης.

(Ανδριώτης Κ.2006)

2.2.2 ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο αγροτουρισμός είναι μια ήπια μορφή βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης και πολυδραστηριότητας στον αγροτικό χώρο, με την οποία ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να γνωρίσει τις αγροτικές περιοχές, τις αγροτικές ασχολίες, τα τοπικά

προϊόντα, την παραδοσιακή κουζίνα και την καθημερινή ζωή των κατοίκων, τα πολιτισμικά στοιχεία και τα αυθεντικά χαρακτηριστικά του χώρου αυτού, με σεβασμό προς το περιβάλλον και την παράδοση.

Αυτή η δραστηριότητα φέρνει τον επισκέπτη σε επαφή με τη φύση καθώς και με τις δραστηριότητες στην ύπαιθρο, στις οποίες μπορεί να συμμετέχει, να ψυχαγωγηθεί και να νοιώσει τη χαρά της περιήγησης, της γνώσης και της ανακάλυψης.

Ο Αγροτουρισμός συνδυάζει την παροχή καταλύματος με μικρές μονάδες παραγωγής ειδών λαϊκής τέχνης, οικοτεχνία, χειροτεχνία και βιοτεχνικά προϊόντα κεραμικής και ύφανσης. Ο Αγροτουρισμός προαπαιτεί την αρμονική ένταξη τουριστικών δραστηριοτήτων στην αγροτική ζωή και τις οικονομικές και κοινωνικές δραστηριότητες των αγροτών.

Παράλληλα, κινητοποιεί τις παραγωγικές, πολιτισμικές και αναπτυξιακές δυνάμεις ενός τόπου, και ιδιαίτερα του γυναικείου πληθυσμού συμβάλλοντας έτσι στην αειφόρο περιβαλλοντική, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του αγροτικού χώρου.

Πολλές επιχειρήσεις σ' όλη τη χώρα, προσφέρουν τη δυνατότητα να απολαύσουν οι επισκέπτες τους τα μοναδικά πλεονεκτήματα της ελληνικής υπαίθρου, μέσω ειδικών προγραμμάτων αγροτουρισμού. Οι επιχειρήσεις αυτές κατατάσσονται στις παρακάτω κατηγορίες:

- πρατήρια / εκθετήρια αγροτουριστικών προϊόντων
- αγροτουριστικά κέντρα εστίασης και αναψυχής
- τουριστικά γραφεία, που αναλαμβάνουν τη διοργάνωση ή την υλοποίηση προγραμμάτων υπαίθριων δραστηριοτήτων και περιηγήσεων οικοτουριστικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος
- αγροκτήματα
- επιχειρήσεις παραγωγής παραδοσιακών προϊόντων-γυναικείοι συνεταιρισμοί
- εργαστήρια λαϊκής τέχνης

Τα κύρια χαρακτηριστικά του αγροτουριστικού προϊόντος είναι:

- Η απόλαυση του φυσικού περιβάλλοντος και η γνωριμία με τα χαρακτηριστικά φυσικά τοπία, τα τοπία φυσικού κάλλους και την πανίδα και τη χλωρίδα των εκάστοτε περιοχών.
- Αγροτικές περιοχές που περιλαμβάνουν υδροβιότοπους μπορούν να συνδυάσουν την αγροτουριστική δραστηριότητα με το λεγόμενο "τουρισμό των υδροβιότοπων" (παρατήρηση χλωρίδας και πανίδας, δημιουργία κέντρων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης κ.τ.λ.).
- Η επαφή και η γνωριμία με την τοπική αγροτική πολιτιστική κληρονομιά, τα ήθη και τα έθιμα των κατοίκων, η συμμετοχή σε τοπικές πολιτιστικές εκδηλώσεις κ.τ.λ.
- Η προσφορά διαφοροποιημένων, υψηλής ποιότητας τουριστικών προϊόντων (π.χ. προσφορά βιολογικών παραδοσιακών προϊόντων, προϊόντων προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης, προστατευόμενης γεωγραφικής ένδειξης)
- Η παρατήρηση των γεωργικών δραστηριοτήτων και πιθανώς η συμμετοχή σε αυτές
- Η άσκηση παράλληλων τουριστικών δραστηριοτήτων στην ύπαιθρο (ορειβασία, πεζοπορία, ανεμόπτερο πλαγιάς κ.τ.λ.). (Ανδριώτης Κ.2006)

2.2.3 ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Τα θρησκευτικά μνημεία της χώρας μας είναι αναπόσπαστο τμήμα της εθνικής κληρονομιάς μας και αποτελούν αξιόλογο πόλο έλξης επισκεπτών. Θρησκευτικός τουρισμός είναι αυτός που δίνει την δυνατότητα στον επισκέπτη/τουρίστα να περιηγηθεί σε τόπους και μνημεία θρησκευτικής σημασίας και να έρθει σε επαφή με τον θρησκευτικό πλούτο του μέρους αυτού, είναι δηλαδή το ταξίδι σε ιερούς τόπους με σκοπό το προσκύνημα σε αυτούς. Συνήθως αυτή η μορφή τουρισμού απευθύνεται σε λάτρεις της βυζαντινής τέχνης και σε ευσεβής περιηγητές, οι οποίοι μέσα από διάφορα πολιτιστικά οδιπορικά αναζητούν να έρθουν σε επαφή με την πνευματικότητα της θρησκείας στην οποία ανήκουν.

Ο θρησκευτικός τουρισμός, λόγω της μείωσης του κόστους του ταξιδιού, αποτελεί ένα είδος τουρισμού ανθεκτικό στο χρόνο που διατηρείται από τα αρχαία χρόνια. Ομαδικά ταξίδια για προσκύνημα Ιέρων τόπων είναι ο προπομπός του θρησκευτικού τουρισμού που σημαίνει κυρίως ταξίδι του προσκυνητή στον τόπο του προσκυνήματος. Το προσκύνημα συνήθως έχει κίνητρο την πίστη των τουριστών. Πολλές φορές όμως έχει ταυτόχρονα και καλλιτεχνικό, ιστορικό, πολιτιστικό, εκπαιδευτικό ή φυσιολατρικό ενδιαφέρον.

2.2.4 ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο συνεδριακός τουρισμός απευθύνεται σε ομάδες επιστημόνων-επιχειρηματιών - που αναζητούν τον εμπλουτισμό της γνώσης τους και των εμπειριών τους. Πρωταρχικός σκοπός του συνεδριακού τουρισμού είναι να αξιοποιηθούν οι δυνατότητες που προσφέρει με την επαφή των συνέδρων με τη φύση, ώστε να διευρυνθεί το πεδίο των δραστηριοτήτων τους.

Τα μέσο μέγεθος των συνεδρίων στην Ελλάδα υπολείπεται κατά πολύ του διεθνούς μέσου όρου και δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 170 άτομα. Αυτό φαίνεται να συνδέεται και με την σχετικά περιορισμένη προσφορά συνεδριακών χώρων μεγάλης χωρητικότητας καθώς επίσης και με τον γενικά χαμηλό βαθμό ανάπτυξης του συνεδριακού τουρισμού στη χώρα.

Η συμμετοχή στα συνέδρια τείνει να δημιουργήσει πρόσθετη ζήτηση γενικών τουριστικών υπηρεσιών στη χώρα μας με τρόπους όπως, η επιμήκυνση της διαμονής του συνέδρου, η ταυτόχρονη επίσκεψη από συνοδούς του συνέδρου (οικογένειας κλπ.), για σκοπούς γενικού τουρισμού κ.ά Με σκοπό για κάθε διανυκτέρευση συνέδρου κατά τη διάρκεια του συνεδρίου να προκαλείται μέχρι και μια ακόμη διανυκτέρευση. (Σφακιανάκης Μ. 2000)

2.2.5 ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΙΑΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ/ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΥΓΕΙΑΣ

Η φύση εκτός από σπάνια τοπία και ιδιαίτερου φυσικού κάλους χάρισε στην Ελλάδα και πηγές με σημαντικές θεραπευτικές ιδιότητες.

Τα ιαματικά λουτρά αποτελούν μέρος του εθνικού πλούτου της χώρας, ενώ οι θεραπευτικές τους ιδιότητες ήταν γνωστές, ήδη, από τους αρχαίους χρόνους.

Οι ιαματικοί φυσικοί πόροι είναι διάσπαρτοι στην ελληνική επικράτεια, ενώ τα νερά των συγκεκριμένων πηγών διαφέρουν από τα συνηθισμένα, είτε λόγω της υψηλής τους θερμοκρασίας είτε λόγω της παρουσίας σπάνιων δραστικών συστατικών. Τα νερά αυτά χαρακτηρίζονται ως μεταλλικά εξαιτίας της θερμοκρασίας ή της γενικής τους χημικής σύστασης. Εκτός από τις ψυχρές μεταλλικές πηγές υπάρχουν και οι θερμοπηγές, με τις οποίες οικοδομήθηκε ένας κλάδος θεραπευτικής αγωγής, η ιαματική υδροθεραπεία.

Ο θεραπευτικός και ιαματικός τουρισμός παρέχει σήμερα πλέον μια σειρά υπηρεσιών χαλάρωσης και πνευματικής υγείας σε ανθρώπους της τρίτης ηλικίας, σε όσους αντιμετωπίζουν ειδικά προβλήματα και έχουν ανάγκη αποκατάστασης.

Η Ελλάδα είναι πλούσια σε ιαματικές πηγές με νερά που έχουν ποικίλη φυσικοχημική σύσταση και ενδείκνυνται για εφαρμογή στη σύγχρονη φυσική υδροθεραπεία. Σε όλες τις ιαματικές πηγές που λειτουργούν στην Ελλάδα συναντάται μόνο η μορφή της θεραπείας και όχι η προσφορά υπηρεσιών που έχουν σχέση με την αναζωογόνηση του οργανισμού. Δηλαδή τα κέντρα που λειτουργούν στην Ελλάδα είναι κέντρα ιαματικού τουρισμού και όχι κέντρα τουρισμού υγείας. (Ανδριώτης Κ.2006)

2.2.6 ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο εκπαιδευτικός τουρισμός απευθύνεται σε τουρίστες κυρίως νέους, των οποίων τα κίνητρα είναι συνεφασμένα είτε με απόκτηση ειδικών γνώσεων είτε με επιμόρφωση σε κάποιο ειδικά θέματα άμεσου ενδιαφέροντος που αναζητούν τον εμπλουτισμό της γνώσης τους και των εμπειριών τους.

Τα κέντρα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, τα περίπτερα ενημέρωσης των εθνικών πάρκων, οι εκδρομές για γνωριμία των μαθητών με την φύση τα ιστορικά μνημεία το ανθρωπογενές περιβάλλον, είναι κάποιες από της μορφές του εκπαιδευτικού τουρισμού.

Για τον εκπαιδευτικό τουρισμό δεν απαιτείται δημιουργία ειδικής υποδομής. Μπορεί να λειτουργήσει θετικά στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου σε περιοχές που διαθέτουν πόρους ιδιαίτερου φυσικού κάλους, καθώς και πλούσιο πολιτισμό και λειτουργεί συμπληρωματικά ως προς τον οικοτουρισμό και τον αγροτουρισμό.

Στην χώρα μας τα τελευταία χρόνια πέρα από της εκπαιδευτικές εκδρομές που διοργανώνουν τα σχολεία γίνονται και διάφορα προγράμματα όπως οι λευκές και πράσινες τάξεις. (Σφακιανάκης Μ. 2000)

2.2.7 ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο θαλάσσιος τουρισμός είναι ο τουρισμός ο οποίος σχετίζεται με την πραγματοποίηση δραστηριοτήτων στη θάλασσα. Συνήθως αφορά την κολύμβηση και την αναψυχή στην παραλία, αλλά με την εναλλακτική του έννοια εμπεριέχει και λοιπές δραστηριότητες, όπως θαλάσσια σπορ.

Σαν τέτοιο εννοούμε τον ολιγοήμερο ή μίας μέρας τουρισμό των θαλαμηγών και των κρουαζιερόπλοιων τα θαλάσσια σπορ όπως κατάδυσης υποβρύχια φωτογράφιση, εξερεύνηση ναυαγίων κ.α..

Η Ελλάδα με τα 15.000 χλμ των ακτών, το πλήθος των νησιών της, τις προστατευμένες θαλάσσιες περιοχές χιλιάδων τετραγωνικών χιλιομέτρων, το ήπιο κλίμα, τα υψηλά ποσοστά ηλιοφάνειας και το ενδιαφέρον και εναλλασσόμενο τοπίο της, έχει ένα σαφές και αναμφισβήτητο συγκριτικό πλεονέκτημα στο θαλάσσιο τουρισμό.

Βασικές υπηρεσίες και υποδομές για την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού είναι η διαθεσιμότητα καταλυμάτων, εστιατορίων, καφετεριών, ενοικιαζομένων θαλάσσιων σπορ κλπ., σε παραθαλάσσιες ή κοντινές περιοχές.

Επίσης, λόγω της μαζικότητας του θαλάσσιου τουρισμού στην Ελλάδα, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η ευκολία και η ποιότητα της πρόσβασης (λιμάνια,

αεροδρόμια, ποιότητα οδικού δικτύου κ.α.) (Αποστολόπουλος, Κ. και Σδράλη, Δ. 2009)

2.2.8 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο πολιτιστικός τουρισμός είναι η μορφή τουρισμού που περιλαμβάνει εκπαιδευτικές περιηγήσεις, θεατρικές παραστάσεις, φεστιβάλ, προσκυνήματα, επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία και μουσεία, καθώς και τη μελέτη του φυσικού περιβάλλοντος, του λαϊκού πολιτισμού και της τέχνης.

Ο πολιτιστικός τουρισμός συνδυάζεται πολλή καλά με άλλες εναλλακτικές μορφές τουρισμού υπαίθρου και συνεισφέρει στη δημιουργία ενός ελκυστικού διαφοροποιημένου τουριστικού προϊόντος.

Θα μπορούσαμε να πούμε ότι πολιτιστικό τουρισμό έχουμε όταν ο επισκέπτης θέλει να κατανοήσει και να εκτιμήσει τον βασικό χαρακτήρα ενός τόπου και τον πολιτισμό του ως σύνολο, περιλαμβάνοντας:

- την ιστορία και την αρχαιολογία
- τον τρόπο ζωής του τον κατοίκων της περιοχής και την πολιτιστική εξέλιξη
- τις τέχνες και την αρχιτεκτονική
- το φαγητό, το κρασί και την τοπική παραγωγή
- την κοινωνική, οικονομική και πολιτική δομή
- τη μορφολογία της περιοχής
- τα διάφορα φεστιβάλ πανηγύρια και εκδηλώσεις

Για τις περισσότερες περιοχές, ο πολιτιστικός τουρισμός αποτελεί μόνο ένα στοιχείο μιας ευρύτερης προσφοράς στην οποία εντάσσονται άλλες δραστηριότητες όπως μακρινοί περίπατοι, φυσιολατρικός αθλητισμός κλπ. Πρόκειται μάλλον για τη δημιουργία ενός πολιτιστικού περιβάλλοντος που βασίζεται στην τοπική ταυτότητα, χωρίς ωστόσο να απομονώνεται σε μια ιστορική και γεωγραφική περιγραφή, η οποία μετατρέπει την περιοχή σε περιφέρεια - μουσείο.

Στα πλαίσια του πολιτιστικού τουρισμού μπορεί να προωθηθεί ο τουρισμός πολιτιστικών εκδηλώσεων, ο εκπαιδευτικός ή η οργάνωση ειδικών σεμιναρίων, ο αρχαιολογικός κ.λ.π.

2.2.9 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΣ

Σε αυτό το είδος του τουρισμού το ενδιαφέρον του κοινού στρέφεται κυρίως προς τα σπορ περιπέτειας. Ο τουρισμός περιπέτειας αναφέρεται στη ζωή στο ύπαιθρο και διακρίνεται από απρόβλεπτα περιστατικά και πολλές φορές ενέχει τλαιπωρίες και κίνδυνους. Είναι μια αναμέτρηση του ανθρώπου με τον εαυτό του και τα στοιχεία της φύσης.

Σε αυτή τη μορφή τουρισμού συμπεριλαμβάνονται πολλές εναλλακτικές μορφές τουρισμού όπως ο περιηγητικός, ο ορειβατικός και ο αναρριχητικός τουρισμός.

Τα συνηθέστερα αθλήματα περιπέτειας είναι:

Ορειβασία: Η ορειβασία περιλαμβάνει την ορεινή πεζοπορία σε υψόμετρο, δηλαδή αναβάσεις σε κορυφές βουνών και διασχίσεις ορεινών όγκων, μονοήμερες ή πολυήμερες που πολλές φορές χρειάζεται να χρησιμοποιηθεί και η τεχνική της αναρρίχησης.

Trekking: Το trekking είναι μια μορφή πολυήμερης πεζοπορίας μέσα σε μονοπάτια και διαδρομές στο βουνό που γίνεται με τη συνοδεία επαγγελματιών οδηγών βουνού.

Kayak: Το Kayak είναι ατομικό άθλημα που γίνεται στα ποτάμια, οι λίμνες με το ομώνυμο σκάφος. Ο βαθμός δυσκολίας ποικίλη ανάλογα με τα χαρακτηριστικά του ποταμού ή της λίμνης.

Rafting: Με το Rafting γίνεται κατάβαση ποταμού με φουσκωτά σκάφη που την εύθινη διακυβέρνηση έχουν ειδικά εκπαιδευμένοι οδηγοί.

Αναρρίχηση: Η Αναρρίχηση είναι η ανάβαση ατόμων σε επιφάνεια βράχου (ορθοπλαγιά), χρησιμοποιώντας το φυσικό ανάγλυφο, δηλαδή τις εσοχές και προεξοχές του. Για λόγους ασφάλειας σε περίπτωση πτώσης χρησιμοποιείται ειδικός εξοπλισμός και ειδικές τεχνικές.

Αλεξίπτωτο πλάγιας(parapente): γίνεται με ειδικά αλεξίπτωτα από ένα φιλό σημείο απογειώσεις προς ένα χαμηλότερο, με την εκμετάλλευση των ανοδικών ρευμάτων.

Ποδήλατο βουνού: Το Ποδήλατο βουνού γίνεται σε ορεινούς δρόμους και μονοπάτια με ειδικά ποδήλατα σε μονοήμερες ή πολυήμερες διαδρομές με έμφαση στην τεχνική ικανότητα στην υπερνίκηση εμποδίων και δύσκολων σημείων. (Αποστολόπουλος, Κ. και Σδράλη, Δ. 2009)

2.2.10 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο Αθλητικός Τουρισμός είναι μια ειδική μορφή ποιοτικού τουρισμού η οποία μας δίδει την ευκαιρία να επενδύσουμε σε μία τεράστια δυναμική αγορά αλλά και ταυτόχρονα να επιτύχουμε μια προστιθέμενη αξία στο τουριστικό μας προϊόν μέσω της ανάπτυξης, της διαφοροποίησης και της αναβάθμισης του. Αφορά σε εκδρομές του σαββατοκύριακου, κυρίως ανθρώπους της πόλης, που εξορμούν για πολλαπλά σπορ και οικο-πολιτιστικές δραστηριότητες. Συνήθως πηγαίνουν σε προστατευόμενες φυσικές περιοχές για σκι και ορειβασία σε χειμερινά θέρετρα το χειμώνα ή για μπάνιο, σέρφ κ.λ.π. σε παραθαλάσσια θέρετρα το καλοκαίρι.

Σήμερα ο αθλητισμός και ο τουρισμός αποτελούν δύο μεγάλους κοινωνικούς θεσμούς, που έχουν σε πολλές περιπτώσεις άμεσες αλληλεπιδράσεις. Οι δύο αυτοί θεσμοί γιγαντώθηκαν ειδικότερα μετά το 1960 και αποτελούν σήμερα δύο κερδοφόρες βιομηχανίες που αποφέρουν τεράστια κέρδη. Ο συνδυασμός που προκύπτει από τις τουριστικές και τις αθλητικές δραστηριότητες και η ταύτιση του χρόνου των διακοπών με το χρόνο της πραγματοποίησης των μεγάλων αθλητικών γεγονότων αποτέλεσαν τη γενεσιουργό αιτία του αθλητικού τουρισμού.

Σύμφωνα με αυτό τον ορισμό, αρκεί η γενεσιουργός αιτία πραγματοποίησης του ταξιδιού, καθώς και η δράση του τουρίστα στον τόπο διαμονής να σχετίζεται με τον αθλητισμό. Για να θεωρηθεί κάποιος αθλητικός τουρίστας, θα πρέπει να ταξιδεύει είτε για εργασία είτε για αναψυχή, με στόχο να συμμετάσχει παθητικά ή ενεργητικά με οργανωμένο και ανεξάρτητο τρόπο σε μεμονωμένα ή πολλαπλά αθλήματα.

Με βάση αυτό τον ορισμό, αθλητικός τουρίστας μπορεί να θεωρηθεί και ο κοινός τουρίστας του ξενοδοχείου διακοπών, που όμως επιλέγει το θέρετρο γιατί παρέχει τις απαραίτητες αθλητικές υποδομές και προγράμματα στα οποία είναι διατεθειμένος να αφιερώσει ένα σημαντικό τμήμα του χρόνου του.

2.2.11 ΟΡΕΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο ορεινός τουρισμός, ο οποίος παρουσιάζει και ορισμένες ομοιότητες με τον τουρισμό χειμερινών σπορ, δεν έχει χρονικούς περιορισμούς εκδήλωσης και αναφέρεται στο σύνολο των δραστηριοτήτων υπαίθριας αναψυχής και τουρισμού, που εκδηλώνεται σε ορεινές περιοχές των χωρών υποδοχής και φιλοξενίας τουριστών που επιθυμούν να αναπτύξουν αυτής της μορφής τουρισμό.

Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η δημιουργία τουριστικών καταλυμάτων που δένουν με το φυσικό περιβάλλον και διαθέτουν όσο το δυνατόν περισσότερους συμπληρωματικούς χώρους, όπως εστιατόρια, μπαρ, καφετέριες, αίθουσες αναψυχής, κλπ. Οι περιοχές όπου αναπτύσσονται τέτοιες δραστηριότητες, θα πρέπει να εξυπηρετούνται συγκοινωνιακά όσον το δυνατόν πληρέστερα και καλύτερα.

Η αυξανόμενη έξοδος του αστικού πληθυσμού για το βουνό και γενικότερα για την ύπαιθρο, άρχισε να δημιουργεί παράλληλα μια νέα μορφή τουρισμού που καλείται ορεινός τουρισμός. Τα πλεονεκτήματα του ορεινού τουρισμού, σε σύγκριση με τις υπόλοιπες μορφές τουρισμού είναι, ότι επειδή, δεν υπάρχουν χρονικοί περιορισμοί μπορεί να ασκηθεί σε όλη τη διάρκεια του έτους και να ικανοποιήσει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων και αναγκών.

Μορφές του ορεινού τουρισμού είναι ο ορειβατικός, ο φυσιολογικός ή εκδρομικός τουρισμός. Ενώ υπάρχουν δυνατότητες ανάπτυξης του και ευοίωνες προοπτικές, παρουσιάζεται σοβαρή έλλειψη έργων βασικής υποδομής, κύρια δρόμων, ηλεκτροδότησης, ύδρευσης, αποχέτευσης καθώς και έλλειψης κύριων και συμπληρωματικών μέσων φιλοξενίας, που κάνουν πρακτικά απρόσιτο το βουνό στο ευρύτερο κοινό.

2.2.12 ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο χειμερινός τουρισμός είναι σήμερα μια μορφή τουρισμού που γνωρίζει πρωτοφανή άνθιση σε παγκόσμιο επίπεδο .

Ο χειμερινός τουρισμός στη χώρα μας έχει καταφέρει αλματώδη άνοδο τα τελευταία χρόνια με την δημιουργία πολλών χιονοδρομικών κέντρων και χώρων φιλοξενίας επισκεπτών στα ορεινά μέρη της χώρας μας .

Οι δραστηριότητες που αναπτύσσονται στην διάρκεια του χειμώνα και περιστρέφονται κυρίως γύρω από την χιονοδρομία για την οποία απαιτείται κατάλληλη υποδομή και εξοπλισμός και γίνετε στα πολλά χιονοδρομικά κέντρα της χώρας μας.

Παράλληλα ο χειμερινός τουρισμός στην Ελληνική πραγματικότητα γίνεται προβληματικός λόγω περιβαλλοντικών αίτιων όπως η θερμοκρασιακή άνοδος, που μικραίνει την χειμερινή περίοδο και η πληθώρα χιονοδρομικών κέντρων όπου διαχέεται ο αριθμός των επισκεπτών με αποτέλεσμα την μείωση των εισοδημάτων των επιχειρηματιών που ασχολούνται με το είδος αυτό .

Οι περισσότεροι σκιέρ των ελληνικών χιονοδρομικών κέντρων συνδυάζουν το σκι με αξιοθέατα ή σε γειτονικούς νομούς.

Η χιονοδρομία περιλαμβάνει σκι, καταβάσεων ορειβατικό σκι, σκι ανωμάλου δρόμου και δρόμου αντοχής, σνομπορντ μηχανοκίνητων ελκίθρων (snowmobile). Τα τελευταία χρόνια άρχισαν να διοργανώνονται αγώνες χιονοδρομίας και άλλων χειμερινών σπορ και αρκετοί Έλληνες αθλητές λαμβάνουν μέρος σε διεθνής αγώνες. (Αποστολόπουλος, Κ. και Σδράλη, Δ. 2009)

2.2.13 ΛΑΪΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Πρόκειται για τη μορφή του εναλλακτικού τουρισμού που συνήθως επιλέγουν άτομα χαμηλού εισοδήματος και διαμένουν σε πιο οικονομικά καταλύματα ή κάμπινγκ και είναι εξαιρετικά διαδεδομένος στην Ελλάδα.

2.2.14 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΤΡΙΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

Πολλά είναι τα άτομα τρίτης ηλικίας που αναζητούν την ψυχαγωγία στον τουρισμό καθώς τους δημιουργείται η ανάγκη να έρθουν σε επαφή με την φύση. Αυτή η μορφή τουρισμού αποτελεί λύση πρόβλημα της εποχικότητας του οργανωμένου μαζικού τουρισμού, καθώς τα άτομα που διανύουν την τρίτη ηλικία έχουν αρκετό ελεύθερο χρόνο και πολύ λιγότερες υποχρεώσεις. Στην Ελλάδα έχουν αναπτυχθεί αξιόλογες υποδομές τουριστικών καταλυμάτων και εργατικού δυναμικού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΝΟΜΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

3.1 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο νομός Ιωαννίνων θεωρείται ένας από τους ιδανικούς προορισμούς διακοπών για όσους ενδιαφέρονται για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Ο συνδυασμός των άγριων, ορεινών όγκων, οι ολόφυτες πεδιάδες που διατρέχονται από καθαρά ποτάμια και ο γενικότερος φυσικός πλούτος με τις χαράδρες, τα φαράγγια και τους καταράκτες δημιουργούν τις απαραίτητες συνθήκες για τους φίλους του αθλητικού τουρισμού, ήπιου ή extreme. Η σύγκλιση όλων αυτών των παραγόντων επέτρεψε την ανάπτυξη νεωτερισμών και την δημιουργία εγκαταστάσεων που εναρμονίζουν την αίγλη του παρελθόντος με τις ανάγκες του παρόντος και τις απαιτήσεις του μέλλοντος. Στο νομό λειτουργούν πολλές σχολές, σύλλογοι και κέντρα που οργανώνουν αγώνες και καταβάσεις για αρχάριους και έμπειρους λάτρεις των αθλημάτων, παρέχουν την απαραίτητη εκπαίδευση ακόμη και τον εξοπλισμό.

3.1.1 CANOE, KAYAK, RAFTING, MONORAFT, HOTDOG

Τα τελευταία χρόνια οι δραστηριότητες αυτές τυγχάνουν μεγάλης απήχησης στο ευρή κοινό. Χρησιμοποιώντας τα φυσικά πλεονεκτήματα, έχουν δημιουργηθεί σε πολλές περιοχές οι απαραίτητες προϋποθέσεις για την υλοποίηση αυτών των σπορ. Τα ποτάμια που διαρρέουν όλο το νομό αναπληρώνουν απόλυτα για την έλλειψη θάλασσας και αποζημιώνουν τους φίλους των extreme, υδάτινων αθλημάτων με αφρισμένα νερά που γεννούν έντονες προκλήσεις. Το rafting δεν απαιτεί ιδιαίτερη τεχνική κατάρτηση ή φυσική κατάσταση. Πρόκειται για την κατάβαση στα νερά των ποταμών με βάρκα 4- 8 ατόμων που οδηγεί ειδικευμένος συνοδός. Τα ποτάμια των Ιωαννίνων διαθέτουν διαδρομές αρχάριους και έμπειρους rafters. Τις ίδιες διαδρομές μπορούν να ακολουθήσουν οι ενδιαφερόμενοι και για τα υπόλοιπα αθλήματα, αρκεί να έχουν την απαραίτητη εξοικείωση. Πιο συγκεκριμένα κάποιες από τις σημαντικές διαδρομές είναι:

Βοιδομάτης: το πιο καθαρό ποτάμι της Ευρώπης με πόσιμο νερό προσφέρει μια διδαδρομή 7 χλμ από τη γέφυρα της Αρίστης ως την γέφυρα της Κλειδωνιάς διασχίζοντας ένα καταπράσινο φαράγγι στην καρδιά του Εθνικού Δρυμού Βίκου-

Αώου. Είναι κατάλληλη για αρχάριους με υψηλές απαιτήσεις. Χρειάζεται 20 λεπτά και έχει βαθμό δυσκολίας 2 εκτός από ένα δύσκολο πέρασμα 3^{ου} βαθμού.

Αώος: ο ποταμός είναι από τους πιο γνωστούς και απαιτητικούς προορισμούς με βαθμό δυσκολίας από 3 ως 5 και μια διαδρομή που περνάει ανάμεσα από φαράγγια, πέτρινα γεφύρια και σκοτεινά δάση στην περιοχή της Κόνιτσας. Στην περιοχή οργανώνονται κάθε χρόνο αγώνες με τη συμμετοχή πολλών Ελλήνων και ξένων αθλητών. Χαρακτηριστική είναι η διαδρομή Βοβούσας-Παλιοσελίου μήκους 27χλμ και 4^{ου}-5^{ου} βαθμού δυσκολίας. Για την συγκεκριμένη απόσταση θα χρειαστείτε τουλάχιστον 6 ώρες.

Αραχθος: το μεγαλύτερο σε μήκος ποτάμι της Ηπείρου προσφέρει τις δικές του προκλήσεις. Περνώντας από το ομώνυμο φαράγγι, μέσα από σπηλιές, συμπαγείς βράχους και καταρράκτες μπορείτε να απολαύσετε μοναδικές εναλλαγές στο τοπίο. 9χλμ χωρίζουν το Τσίμποβο από το Αμπελοχώρι με εναλλαγές στο βαθμό δυσκολίας, που κυμαίνεται από 2 έως 3, εκτός από δύο περάσματα 4^{ου} βαθμού. Άλλες διαδρομές είναι από το Αμπελοχώρι στην Πλάκα και από την Πλάκα στην Σκούπα.

Καλαρρύτεκος: ο παραπόταμος του Αράχθου περιλαμβάνει την κατάβαση στο φαράγγι με στενά περάσματα και κλίσεις που απαιτούν ιδιαίτερη πείρα και ελιγμούς για να καταλήξει στα αφρισμένα νερά του Αράχθου. Η διαδρομή είναι Γέφυρα-Μιχαλίτσι απ'όπου μπορεί να συνεχιστεί από τον Άραχθο ως την γέφυρα της Πλάκας.

Αχέροντας: στα διοικητικά όρια των νομών Ιωαννίνων και Πρεβέζης θεωρείται ότι βρίσκονται οι πύλες του Άδη. Οι δοξασίες της μυθολογίας το έντονο ανάγλυφο και η οργιώδης βλάστηση του φαράγγιού προκαλούν μεγάλη ένταση. Η διαδρομή που συνδέει το Αλεποχώρι με τα Σεριζιανά είναι κατάλληλη για όλες τις εποχές του χρόνου με βαθμό δυσκολίας 2.

Καλαμάς: στο δυτικό άκρο του νομού ο ποταμός ήταν πλωτός από την εποχή των Μολοσσών. Ιδανική για αρχάριους η διαδρομή ξεκινάει από το Εκκλησοχώρι για να καταλήξει στη Βρόσινα με βαθμό δυσκολίας 2.

3.1.2 Canoying (διάσχιση φαραγγιών)

Πρόκειται, ίσως για το πιο απαιτητικό extreme sport καθώς απαιτεί έναν συνδυασμό γνώσεων, εμπειρίας και ιδιαίτερης φυσικής κατάστασης. Ο νομός Ιωαννίνων είναι γεμάτος φαράγγια που εντυπωσιάζουν με το βάθος τους, τους απότομους κάθετους βράχους αλλά και την πλούσια βλάστησή τους. Μπορεί να γίνει σε όλες τις εποχές του χρόνου (εκτός από τον χειμώνα, οπότε και οι συνθήκες είναι απαγορευτικές). Σε συνδυασμό με πεζοπορία, ορειβασία, αναρρίχηση αλλά και κολύμπι στα κρυστάλλινα νερά προσφέρει αξέχαστες περιπέτειες και εμπειρίες.

Βικάκι: απ'ο το Τσεπέλοβο του Ζαγορίου ως τους Κήπους, το φαράγγι αποτελεί το πρώτο τμήμα της χαράδρας του Βίκου και είναι ιδιαίτερα στενό με μεγάλο με μεγάλο βάθος. Η διαδρομή κρατάει 4-6 ώρες.

Χαράδρα Αώου: το φαράγγι βρίσκεται μέσα σε δάση πεύκου και οξιάς, καταρράκτες και κάθετες ορθοπλαγιές. Ξεκινάει από την θέση Τρόχαλα και καταλήγει στην Κόνιτσα μετά από 10 περίπου ώρες.

Κλίφκη: η διαδρομή στα Κατσανοχώρια θέλει 30-45 λεπτά και έχει 2 ράπελ (τρόπος επιστροφής από την αναρρίχηση όταν δεν υπάρχει μονοπάτι).

Πετροβούνι: το φαράγγι στα Τζουμέρκα περνά από δάση ελάτων και κέδρων, διαρκεί τρεις ώρες και περιλαμβάνει 5 ράπελ.

Στον νομό Ιωαννίνων υπάρχουν πολλά ακόμη φαράγγια που είναι ιδιαίτερα μεγάλα και δύσκολα, επομένως προορίζονται για εξαιρετικά πεπειραμένους συμμετέχοντες.

3.1.3 Flying fox (εναέριο πέρασμα)

Πρόκειται για μια σχετικά νέα δραστηριότητα και αφορά στο πέρασμα ενός ποταμού με τροχαλία και εξοπλισμό αναρρίχησης.

Κόνιτσα: το πέρασμα του ποταμού Βοιδομάτη, μια εύκολη διαδρομή 60 μέτρων.

Τζουμέρκα: πέρασμα του Αράχθου κοντά στο γεφύρι της Πλάκας, 70 μέτρα, μέτριας δυσκολίας.

3.1.4 Σκι/snowboard

Ένας ορεινός νομός όπως τα Ιωάννινα μπορεί να υπερηφανεύεται για τα οργανωμένα χιονοδρομικά κέντρα του στα οποία οι λάτρεις του χιονιού μπορούν να επιδοθούν στο καθοδικό σκι, στο snowboard και στο snowmobile. Οιπίστες μπορούν να ικανοποιήσουν τους δεινούς αλλά και τους αρχάριους σκιέρ. Στις εγκαταστάσεις λειτουργούν και καταστήματα ενοικίασης εξοπλισμού.

Μέτσοβο: λειτουργούν δύο χιονοδρομικά κέντρα μια ανάσα απ'τον Εθνικό Δρυμό της Βάλια Κάλντα και την τεχνητή λίμνη του Αώου. Το πρώτο χιονοδρομικό με οργανωμένο σαλέ βρίσκεται στη θέση Προφήτης Ηλίας στο οροπέδιο Πολίτσες. Οιπίστες του είναι μικρού μήκους και είναι ιδανικές για εκμάθηση σκι. Επίσης λειτουργεί snowtruck (όχημα με ερπύστριες) για περιήγηση στην περιοχή. Βρίσκεται σε υψόμετρο 1360-1620 μέτρων με τρεις αναβατήρες και πέντε πίστες μήκους 5χλμ που λειτουργούν από τα τέλη Δεκεμβρίου ως τα τέλη Μαρτίου. Το δεύτερο χιονοδρομικό στο Καρακόλι απέχει 1,5χλμ από το Μέτσοβο και διαθέτει οργανωμένο τουριστικό περίπτερο 100 ατόμων. Έχει 1340-1520 μέτρα υψόμετρο, έναν αναβατήρα και δύο πίστες 2,2χλμ. Λειτουργεί από τον Ιανουάριο ως τις αρχές Μαρτίου.

Βασιλίτσα: βρίσκεται στα όρια των νομών Ιωαννίνων και Γρεβενών στην οροσειρά της Πίνδου. Απαρτίζεται απ'το πάνω και το κάτω χιονοδρομικό κέντρο. Στο πρώτο υπάρχουν 3 σαλέ, όπου προσφέρονται καφές, φαγητό και υπάρχει δυνατότητα διανυκτέρευσης. Το δεύτερο έχει μεγαλύτερες πίστες και στο χώρο λειτουργεί καντίνα. Τα δύο χιονοδρομικά συνδέονται οδικώς και με τους αναβατήρες. Η

Βασιλίτσα βρίσκεται σε υψόμετρο 1646-2115 μέτρων, με 7 αναβατήρες και 11 πίστες 16χλμ. Είναι ανοικτό από τα μέσα Δεκέμβρη ως τα μέσα Απριλίου.

3.1.5 Ορεινή πεζοπορία, ορειβασία

Η ορεινή ορειβασία είναι ο απόλυτος τρόπος για να γνωρίσει κάποιος το νομό Ιωαννίνων. Ακολουθώντας τα μονοπάτια που διασχίζουν τους Εθνικούς Δρυμούς, τους ορεινούς όγκους και τα πυκνά δάση ερχόμαστε σε στενή επαφή με τη φύση, τους ήχους, τα χρώματα και τις μυρωδιές που παρουσιάζει. Ταυτόχρονα έχουμε τη δυνατότητα να γνωρίσουμε απομακρυσμένα χωριά και περιοχές. Τα μονοπάτια οδηγούν σε μονοπάτια με πανοραμική θέα μέσα από τις διαδρομές κλιμακωτής δυσκολίας. Σε όλα τα βουνά του νομού όσοι έχουν την απαιτούμενη εμπειρία μπορούν να επιδοθούν στο ορειβατικό σκι κατά την περίοδο των χιονοπτώσεων.

Ιωάννινα

Ιωάννινα- Μιτσικέλι (4-5 ώρες με επιστροφή)

Ζαγόρι

Μονοδένδρι-Οξιά (1-1,5 ώρα)

Βίκος- Χαράδρα Βίκου- Μονοδένδρι (6-7 ώρες)

Σκάλα Βραδέτου- Βραδέτο- Μπελόη (2-3 ώρες)

Κήποι- Κουκούλι- Βίτσα (3-4 ώρες)

Πάπιγκο- Δρακόλιμνη (7-8 ώρες με επιστροφή)

Βρυσοχώρι- Λάιστα (2 ώρες)

Βραδέτο- Καζάρμα (2-3 ώρες με εριστροφή)

Κόνιτσα

Τοξωτή Γέφυρα Κλειδωνιάς- Τοξωτή Γέφυρα αρίστης (1-2 ώρες)

Πληκάτι-Γράμμος (9-11 ώρες με επιστροφή)

Γέφυρα Κόνιτσας Τοξωτή- Μονή Στομίου (9-11 ώρες με επιστροφή)

Πάδες- Δρακόλιμνη Σμόλικα (4-5 ώρες με επιστροφή)

Αετομηλίτσα- Αρρένες Γράμμου (5-6 ώρες)

Μέτσοβο

Προφήτης Ηλίας- Λίμνες Φλέγας (8-10 ώρες με επιστροφή)

Βωβούσα- Αυγό (4-6 ώρες με επιστροφή)

Βωβούσα- Αρκουδόδεσμα (4-5 ώρες με επιστροφή)
Λίμνη Αώου- Βωβούσα (από το Αρκουδόδεσμα 8-9 ώρες)

Τζουμέρκα

Πράμαντα- Στρογγούλα (7-8 ώρες με επιστροφή)
Συρράκο- Καλαρρύτες- Ματσούκι (4-5 ώρες)
Συρράκο- Καλαρρύτες (1,5-2 ώρες)
Καλαρρύτες- Μονή Κηπίνας (1 ώρα)
Καλαρρύτες- Νερόμηλος Κουιάσας (1 ώρα)
Καλαρρύτες- Κουιάσα/ Αγ. Γεώργιος (1 ώρα)
Χουλιανάδες (πέραςμα Λυσιάς)- Κωστήτσι (4-5 ώρες)

Λάκκα Σουλίου

Βαριάδες- Ολύτσικα (5-6 ώρες με επιστροφή)
Καλαρρύτες- Αγ. Ανάργυροι (1 ώρα)
Καλαρρύτες – Προφήτης Ηλίας (1-1,5 ώρα)
Καλαρρύτες – Κορυφή Μπάρου (2 ώρες)
Καλαρρύτες- Αγ. Παρασκευή (1-1,5 ώρα)

Πωγώνι

Πωγωνιανή- Δόλο- Άγιος Χριστόφορος (4-5 ώρες με επιστροφή)
Δολιανά- θέση Λυκόσκου (με θέα της Τύμφης και της Νεμέρτσικας)
Άγιος Κοσμάς- Ρουσιά
Ωραιόκαστρο- πηγές Γκλάβας
Πεζοπορία στην κοιλάδα Κουβαρά σε σηματοδοτημένο μονοπάτι. Υπάρχουν διαδρομές 3-4 ωρών που ξεκινούν από την Μερόπη, το Κεφαλόβρυσσο και τον Παλαιόπυργο, ακόμη και από το δάσος Μπούνας κοντά στο Δελβενάκι.

3.1.6 Αναρίχηση/ράπελ

Η αναρίχηση σε βράχους μπορεί να γίνει είτε σε χειμερινές είτε σε καλοκαιρινές συνθήκες. Αναρριχητικά εκπαιδευτικά πεδία λειτουργούν: Καστρίτσα, Φρόντζος, Μιτσικέλι, Τέροβο, Κλεισούρα, Χαράδρα Βίκου, Κόνιτσα, Μέτσοβο, Παλαιοχ΄ψρι Περιστερίου, Νήσος Ιωαννίνων.

Αναρριχητικά ορειβατικά πεδία υπάρχουν:

α) Στο Ζαγόρι στις περιοχές Γκαμήλα, Αστράκα, Τσούκα, Ρόσσα Βρυσσοχωρίου, Γκούρα

β) Τζουμέρκα, Πράμαντα

Το ράπελ είναι η μέθοδος για να γίνεται η επιστροφή από μια αναρριχητική εκδρομή όταν δεν υπάρχει χαρτογραφημένο μονοπάτι επιστροφής. Το ράπελ όμως μπορεί να γίνει και από μόνο του δραστηριότητα.

3.1.7 Parapente/ 2θέσιο αλεξίπτωτο πλαγιάς

Συνώνυμα της ελευθερίας, τα αεραθλήματα προκαλούν έντονες συγκινήσεις σε όσους αποφάσισαν να τα δοκιμάσουν. Για την βασική εκπαίδευση πριν ξεκινήσει κάποιος το παραπέντε χρειάζονται 5-7 μέρες ώστε να υπάρξει εξοικείωση με τον εξοπλισμό και να γίνει πρακτική εξάσκηση (εκμάθηση τεχνικών προσγείωσης/ απογείωσης) και θεωρητικά μαθήματα. Για όσους ενδιαφέρονται απλά να απολαύσουν τη θέα ή να δοκιμάσουν την εμπειρία χωρίς να περάσουν το στάδιο της εκπαίδευσης μπορούν να πετάξουν ως συνεπιβάτες σε tandem με έμπειρο πιλότο. Στους Ασπράγγελους Ζαγορίου υπάρχει ειδικά διαμορφωμένη πίστα απ'όπου γίνονται οι περισσότερες απογιώσεις. Η περιοχή απέχει μόλις 30χλμ από τα Ιωάννινα και η πρόσβαση γίνεται εύκολα με αυτοκίνητο από αγροτικό δρόμο της περιοχής. Άλλες πίστες απογείωσης βρίσκονται στην Κόνιτσα, στο Μπιζάνι, στη Μανωλιάσσα, στο Καλέντζι, στο Μονολίθι (θέση Προφήτη Ηλία) και στο συρράκο (θέση Άγιος Γεώργιος).

3.1.8 Mountain bike

Είναι μια δραστηριότητα εύκολη και διασκεδαστική, απευθύνεται σε ανθρώπους όλων των ηλικιών αρκεί να ξέρουν ποδήλατο και να έχουν μια σχετικά καλή φυσική κατάσταση και αντοχή. Υπάρχουν και περιοχές με ιδιαίτερη κλίση και αυξημένη απαιτήσεις. Το ορεινό φυσικό περιβάλλον είναι ιδανικό για ορεινή ποδηλασία μέσα από διαδρομές που διασχίζουν δασωμένα βουνά, δυσπρόσιτες πλαγιές και παραδοσιακούς οικισμούς. Συνηθισμένες διαδρομές βρίσκονται στο Μιτσικέλι, στο Ζαγόρι και στα Κατσανοχώρια.

3.1.9 Ιππασία

Μια δραστηριότητα που μπορούν να την ακολουθήσουν όλοι χωρίς κανέναν περιορισμό. Δεν απαιτείται καμία εμπειρία ή εκπαίδευση καθώς υπάρχει πάντα παρών συνοδός/ εκπαιδευτής. Είναι συνήθως η αγαπημένη δραστηριότητα των μικρών ηλικιών που έρχονται σε επαφή με τη φύση όσο και με τα περήφανα και πανέμορφα άλογα. Σε αρκετές περιοχές του νομού υπάρχουν οργανωμένες εγκαταστάσεις με εκπαιδευμένα άλογα ιππασίας. Άπο εκεί οργανώνονται πολλές μονοήμερες εκδρομές σε κοντινές αποστάσεις. Συνηθισμένες διαδρομές είναι:

Λάζαινα- Κωστήτσι- Προφήτης Ηλίας, με διάρκεια 1,5 ώρας

Προφήτης Ηλίας- Πολιτσές, 1,5-2 ώρες, η διαδρομή περιλαμβάνει περιήγηση στην ευρύτερη περιοχή του Μετσόβου.

Προφήτης Ηλίας- Βακαράτσα (πρόποδες Μαυροβουνίου)- Λίμνη πηγών Αώου- Θέση Γωνιά, 8-10 ώρες με την επιστροφή.

3.2 ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Μοναστήρια και εκκλησίες στα δυτικά Τζουμέρκα και Κατσανοχώρια

Μια πληθώρα εκκλησιαστικών μνημείων, όπως εικονίσματα, ξωκλήσια, εκκλησίες και μοναστήρια, που τις περισσότερες φορές τα συναντάμε σκαρφαλωμένα πάνω ή μέσα σε απόκρημνους βράχους, έχουν ιδρυθεί κατά τα βυζαντινά και μεταβυζαντινά χρόνια. Για όλη την περιοχή τα μοναστήρια και οι εκκλησίες, πέρα από σημαντικούς οικονομικούς θεσμούς που αποτέλεσαν τα παλαιότερα χρόνια, είναι και στις μέρες μας αξιόλογα στοιχεία οργάνωσης του χώρου. Η πολιτισμική ιδιαιτερότητα κάθε περιοχής έχει συμβάλει με τον δικό της τρόπο, και αποτυπώνεται στις αρχιτεκτονικές λεπτομέρειες του κάθε κτηρίου, είτε πρόκειται για κοσμικό είτε για θρησκευτικό. Πολλά είναι τα ξωκλήσια και τα εικονίσματα που συναντούμε σε κάθε χωριό. Τα περισσότερα από αυτά βρίσκονται σε κορυφές λοφίσκων, είναι αφιερωμένα στον προφήτη Ηλία και προσφέρουν μια θέα προς τη χαράδρα του Αράχθου πραγματικά εκθαμβωτική. (Πλήρης τουριστικός οδηγός για τα Δυτικά Τζουμέρκα και Κατσανοχώρια, 2004)

Τα σημαντικότερα Μοναστήρια και Εκκλησίες στα Δυτικά Τζουμέρκα και Κατσανοχώρια

Χωριό	Σημαντικότερα Μοναστήρια και Εκκλησίες
Αετοράχη	Ιερός Ναός Αγίου Βλασίου (1647) Ιερός Ναός Αγίου Γεωργίου (1850) Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου (1860)
Αμπελοχώρι	Ιερός Ναός Αγίας Παρασκευής (1876)
Βαπτιστής	Ιερός Ναός Αγίου Ιωάννου (1850) Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου (19 ^{ος} αιώνας)
Ελληνικό	Ιερά Μονή Τσούκας (1736) Ιερός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου (1661)
Καλαρρύτες	Ιερά Μονή της Κηπίνας (1212) Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου (1480)
Καλέντζι	Ιερά Μονή Αγίου Νικολάου (1630) Ιερός Ναός Φανερωμένης (1787) Ιερός Ναός Γεννήσεως της Θεοτόκου (1820)
Κέδρος	Ιερός Ναός Αγίου Αθανασίου (19 ^{ος} αιώνας)
Κορίτιανη	Ιερός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου (17 ^{ος} αιώνας)
Ματσούκι	Ιερός Ναός Αγίου Συμεών (1622)
Μιχαλίτσι	Ιερά Μονή της Βύλιζας (11 ^{ος} αιώνας)
Μιχαλίτσι	Ιερός Ναός Αγίων Πάντων (1836) Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου (1870)
Παλαιοχώρι Συρράκου	Ιερός Ναός της Παναγίας (1800) Ιερός Ναός Αγίου Παντελεήμονα (19 ^{ος} αιώνας) Ιερά Μονή Αγίας Παρασκευής (19 ^{ος} αιώνας)
Πηγάδια	Ιερός Ναός Αγίας Μαρίας (1610)
Πλαίσια	Ιερός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου (1634) Ιερά Μονή Ιωάννου Προδρόμου (1770)
Πλατανούσα	Ιερός Ναός της Ζωοδόχου Πηγής (1656) Ιερός Ναός Αγίας Παρασκευής (1734)

Πράμαντα	Ιερός Μονή Αγίας Παρασκευής (1876) Ιερός Ναός Αγίας Παρασκευής (16 ^{ος} αιώνας) Ιερός Ναός της Παναγίας (19 ^{ος} αιώνας)
Προσήλιο	Ιερός Ναός Αγίου Βλασίου (1879)
Ραφταναίοι	Ιερός Μονή Μουχουστίου ή Μοναστήρι της Πλάκας (17 ^{ος} αιώνας)
Συρράκο	Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου (18 ^{ος} αιώνας) Ιερός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου (19 ^{ος} αιώνας) Ιερός Ναός Αγίου Γεωργίου (18 ^{ος} αιώνας) Ιερά Μονή Προφήτη Ηλία (19 ^{ος} αιώνας)
Φορτόσι	Ιερός Ναός Αγίας Παρασκευής (1650) Ιερά Μονή Φανερωμένης (1650)
Χουλιαράδες	Ιερός Ναός Αγίας Παρασκευής (1745)

Πίνακας 1

Μερικά απ'τα παραπάνω μνημεία αξίζουν ιδιαίτερης αναφοράς:

Η ιερά μονή Τσόουκας στο Ελληνικό

Βρίσκεται βορειοανατολικά του χωριού Ελληνικό ράνω σ'ένα βράχο στο χείλος της χαράδρας του Αράχθου. Το μοναστήρι φαίνεται να ιδρύθηκε στα 1190 από τον αυτοκράτορα Ισαάκιο Άγγελο. Στις αρχές του 18^{ου} αιώνα και πιθανόν λίγο πριν το 1736, η μονή καταστρέφεται και επανακτίζεται (με την προστασία του Χαλήλ Μπέη).

Το καθολικό χτίστηκε πιθανόν τον 17^ο αιώνα στον αθωνίτικο τύπο (μονόχωρος ναός με χορούς) με προστώο δυτικά. Στο εσωτερικό υπήρχε επιγραφή στο υπέρθυρο (σήμερα δεν διακρίνεται) η οποία αναφέρει ότι ο ναός "ιστορήθη" με δαπάνη του

κτήτορα Αλέξιου Παπαιωάννου και “έχρυσώθη” το 1779 από τον Αθ. Ιωάννου, ιερέα από το Καπέσοβο. Οι τοιχογραφίες έχουν πρόσφατα αποκατασταθεί. Το αξιόλογο ξυλόγλυπτο τέμπλο του ναού είναι του 8^{ου} αιώνα. Η Μονή έχει φρουριακό χαρακτήρα. Η είσοδος στον ψηλό περίβολο κοσμείται με λιθανάγλυφα. Κελιά υπάρχουν στη νοτιοδυτική και βόρεια πλευρά, στέρνα στα νοτιοδυτικά και λιθόκτιστο κωδωνοστάσιο του 1866 σύμφωνα με την επιγραφή. Στη νότια πλευρά της Μονής κοντά στην ανατολική είσοδο υπάρχει το παρεκκλήσι της Παναγίας που υπέστη σημαντικές καταστροφές από πυρκαγιά.

Η ιερά μονή της Κηπίνας (1212) στον οικισμό Κηπίνας των Καλαρρυτών

Εντυπωσιακό μοναστήρι που βρίσκεται στο δρόμο για το χωριό Καλαρρύτες. Είναι χτισμένο σε απότομη πλαγιά που ανοίγεται πάνω από τον παραπόταμο του Αράχθου, τον Καλαρρύτεο. Θαυμασμό προκαλεί το πώς μπόρεσαν οι χτίστες να θεμελιώσουν και να χτίσουν ένα τόσο μεγάλο συγκρότημα κρεμασμένο στους κατακόρυφους βράχους. Η Μονή της Κηπίνας είναι αφιερωμένη στην Κοίμηση της Θεοτόκου. Ο Σεραφείμ Βυζάντιος γράφει ότι το μοναστήρι χτίστηκε το 1212 από κάποιον αρχιεπίσκοπο Γρηγόριο. Το καθολικό της μονής βρίσκεται σε επίμηκες σπήλαιο και είναι μονόχωρο κτίσμα με τρούλο, ενώ στο εσωτερικό του υπάρχουν τοιχογραφίες, οι οποίες έχουν γίνει πιθανόν τον 17^ο αιώνα.

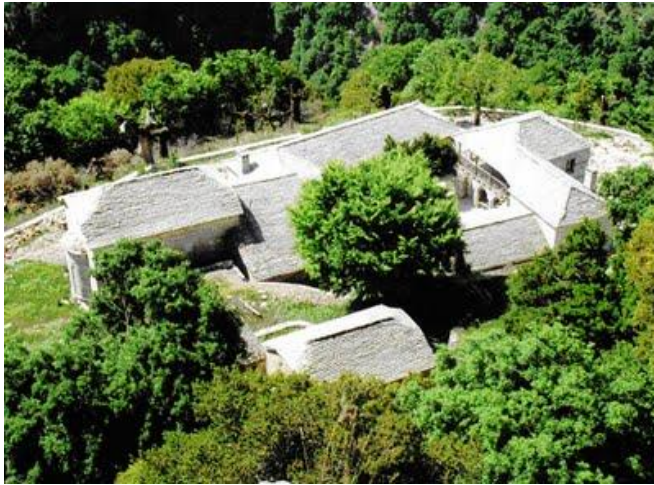
Ο ιερός Ναός του αγίου Νικολάου (15^{ος} αιώνας) στους Καλαρρύτες

Η εκκλησία χτίστηκε τον 15^ο αιώνα και είναι αφιερωμένη στον Άγιο Νικόλαο. Είναι μία μεγάλη τρίκλιτη βασιλική με πολύ ψηλό τρούλο. Στα δύο πλαϊνά κλίτη υπάρχει από ένα παρεκκλήσι. Η εκκλησία μαζί με το καμπαναριό έχουν επιλεγμένο χτίσιμο. Στην εκκλησία φυλάσσονται εκκλησιαστικά είδη, χαρακτηριστικά δείγματα αργυροχρυσοχοϊας των Καλαρρυτινών μαστόρων.

Η ιερά Μονή του Αγίου Νικολάου (1630) στο Καλέντζι

Ενοριακό μοναστήρι, πολύ παλαιό, αφού στο υπέρθυρο της εισόδου του ναού υπάρχει επιγραφή για ανακαίνιση το 1620. Το μοναστήρι είναι χτισμένο με ασύμμετρες πέτρες και σκεπασμένο με πέτρινες πλάκες.

Η ιερά Μονή της Βύλιζας (11^{ος} αιώνας) στο Ματσούκι

Η μονή Βύλιζας, αφιερωμένη στον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου, βρίσκεται σε υψόμετρο 1050 μέτρων μεταξύ των χωριών Καλαρρύτες και Ματσούκι, σε δασωμένη πλαγιά. Στο εσωτερικό του ναού υπάρχουν τοιχογραφίες που χρονολογούνται από το 1797, αλλά έχουν υποστεί σημαντικές φθορές από την υγρασία. Στη μονή Βύλιζας υπήρχε αξιόλογη βιβλιοθήκη με σημαντικό αριθμό χειρογράφων. Έχει φρουριακή φρουριακή κατασκευή με πολεμίστρες. Στο μοναστήρι σώζονται μια βρύση από το 1778 και μια δεξαμενή από το 1780. Έξω από το μοναστήρι υπάρχει ένας μικρός μονόχωρος ναός αφιερωμένος στον Ιωάννη τον Πρόδρομο. Είναι τοιχογραφημένος από το 1737, και έχει ένα θαυμάσιο ξυλόγλυπτο τέμπλο επιχρυσωμένο, με αξιόλογες εικόνες.

Ο ιερός ναός των Αγίων Πάντων (1836) στο Μιχαλίτσι

Στο βόρειο άκρο του χωριού βρίσκεται η εκκλησία των Αγίων Πάντων, χτισμένη στη βάση προχριστιανικού κτίσματος. Ο ναός είναι τρίκλιτος θολωτός με τις τέσσερις κολώνες του να συγκρατούν με τα τόξα τον τρούλο.

Ο ιερός ναός της Ζωοδόχου Πηγής (1656) στην Πλατανούσα

Η εκκλησία βρίσκεται στον απομακρυσμένο συνοικισμό της Πλατανούσας. Έχει ωραιότατες τοιχογραφίες και είναι το μοναδικό κτίσμα που σώζεται από το παλιό μοναστήρι της Θεοτόκου.

Ο ιερός ναός της Κοιμήσεως της Θεοτόκου (1634) στην Πλαίσια

Η εκκλησία Κοιμήσεως της Θεοτόκου στο χωριό Πλαίσια, είναι χτισμένη στον τύπο του σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού με τρούλο, που συνδιάζεται με τον τύπο της τρίκλιτης βασιλικής. Στην ανατολική πλευρά υπάρχει κιονοστήρικο πρόπυλο ενώ ο νάρθηκας είναι μεταγενέστερη προσθήκη.

Η ιερά μονή της Αγίας Παρασκευής (1876) στα Πράμαντα

Το μοναστήρι είναι περιτοιχισμένο σαν φρούριο και βρίσκεται λίγο έξω από το χωριό, πάνω σε έναν μικρό λόφο. Η εκκλησία είναι μια μεγάλη τρίκλιτη βασιλική με τέσσερις κολώνες σε κάθε σειρά. Στο τέμπλο βλέπουμε εικόνες ιστορημένες το έτος 1839, που μεταφέρθηκαν από την μικρή εκκλησία της αγίας Παρασκευής, που υπήρχε σε χώρο παρακείμενο της ιεράς μονής. Στην είσοδο εξωτερικά είναι σκαλισμένος ένας σταυρός με χρονολογία 1876.

Η ιερά μονή της Παναγίας Μουχουσιώτισσας ή Μοναστήρι της Πλάκας (17^{ος} αιώνας) στους Ραφταναίους

Ανάμεσα στη γέφυρα της Πλάκας και το χωριό Ραφταναίοι βρίσκεται το Μοναστήρι της Παναγίας της Μουχουσιώτισσας ή Μονή Πλάκας. Είναι άγνωστο πότε ιδρύθηκε, σύμφωνα πάντως με την επιγραφή ανακαινίσθηκε το 1665. Οι τοιχογραφίες του κυρίως ναού χρονολογούνται, σύμφωνα με μια μαρτυρία, το 1680, και έχουν υποστεί φθορές. Σήμερα διασώζονται το καθολικό, ο κυρίως ναός και τμήμα του περιβόλου.

Ο ιερός ναός του Αγίου Νικολάου (18^{ος} αιώνας) στο Συρράκο

Η εκκλησία βρίσκεται στο κέντρο του χωριού. Είναι αφιερωμένη στον Άγιο Νικόλαο και χτίστηκε τον 17^ο αιώνα. Έχει αξιόλογο ξυλόγλυπτο τέμπλο του 1900. Αξιόλογος είναι και ο επιτάφιος, που είναι φερμένος από τη Ρωσία, και χρονολογείται από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα.

Ο ιερός ναός της Αγίας Παρασκευής (1650) στον οικισμό Πάτερο Φορτοσίου

Η εκκλησία βρίσκεται στο Πάτερο Φορτοσίου. Χτίστηκε το 1650, σύμφωνα με επιγραφή που βρίσκεται στον βόρειο τοίχο και αναστηλώθηκε τον 19^ο αιώνα. Η εκκλησία είναι βασιλική τρίκλιτη και τρισυπόστατη. Ο τρούλος είναι οκτάπλευρος και στην κάθε πλευρά του έχει από μία τυφλή αψίδα και ένα στενό άνοιγμα για λιγοστό φωτισμό. Το ξυλόγλυπτο τέμπλο της είναι από τα παλαιότερα της Ηπείρου.

Η ιερά μονή της Αγίας Φανερωμένης (1650) στο Φορτόσι

Βρίσκεται στον ομώνυμο λόφο στο Φορτόσι. Η εκκλησία είναι μεγάλων διαστάσεων τρίκλιτη βασιλική με τρούλο. Σύμφωνα με την παράδοση, ο ναός κτίστηκε από τον Κοσμά τον Αιτωλό. Εσωτερικά ο ναός έχει τοιχογραφίες που χρονολογούνται από το 1787.

Η ιερά μονή της Αγίας Παρασκευής (1745) στους Χουλιαράδες

Δίπλα στην κεντρική πλατεία του χωριού και στην κορυφή μικρού δασωμένου λόφου βρίσκεται η μονή της Αγίας Παρασκευής. Είναι χτισμένη από Γκουριώτες μαστόρους. Το καθολικό της μονής είναι τρίκλιτη βασιλική με δύο εσωτερικούς τρούλους. Ο κυρίως ναός ιστορήθηκε, σύμφωνα με επιγραφή που υπήρχε στο υπέρθυρο της μεσαίας πόρτας, το 1804.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΝΟΜΟ ΠΡΕΒΕΖΗΣ

Στην περιφερειακή ενότητα Πρέβεζας η ιστορία, το φυσικό περιβάλλον, η παράδοση, ο αθλητισμός και ο πολιτισμός συνθέτουν ένα σκηνικό ενός αρκετά ελκυστικού προορισμού για όλες τις εποχές του χρόνου. Αποτελεί σημαντικό προορισμό προσανατολισμένο τόσο στο θαλάσσιο τουρισμό, όσο και στις ειδικές μορφές τουρισμού. Υπάρχει πλήθος ευκαιριών να ανακαλύψει κάποιος την ιστορία και το παρελθόν, να έρθει σε επαφή με την φύση και ταυτόχρονα να ηρεμήσει και να διασκεδάσει. Έχει πλούσιο φυσικό περιβάλλον, μοναδική χλωρίδα και πανίδα, άφθονα δάση και φυσική ομορφιά. Καταλαμβάνει νοτιοδυτικό τμήμα της ηπείρου. Το νοτιότερο τμήμα της προεκτείνεται ως χερσόνησος στο Ιόνιο πέλαγος από τα δυτικά και στον Αμβρακικό Κόλπο από ανατολικά. Άξιο αναφοράς είναι φυσικά και το λιμάνι της Πρέβεζας, που αν και είναι εμπορικού χαρακτήρα φιλοξενεί σημαντικό αριθμό τουριστικών σκαφών. Τελευταία χρησιμοποιείται και ως μαρίνα που εξυπηρετεί τουριστικούς σκοπούς. Θεωρείται φυσικό και η λεκάνη του είναι στον Αμβρακικό κόλπο. (Γκούβος Χ. 2009)

Η Πρέβεζα έχει να επιδείξει μια σειρά από ιστορικά, πολιτιστικά, φυσικά και ψυχαγωγικά στοιχεία η οποία μπορεί να αποτελέσει προορισμό για οποιαδήποτε μορφή τουρισμού.

4.1 Αρχαιολογικός τουρισμός

Οποιοσδήποτε τουρίστας προτιμάει στα ταξίδια του να επισκέπτεται χώρους ιστορικής σημασίας, σίγουρα θα μείνει αρκετά ικανοποιημένος από την επίσκεψη του στο νομό της πρέβεζας. Κοντά στον αρχαιολογικό χώρο της Νικόπολης, από το 2006 έχει κατασκευαστεί ένα μουσείο μεγάλων διαστάσεων που άνοιξε τις πύλες του το 2009. Περιλαμβάνει συλλογή αρχιτεκτονικών μελών και γλυπτών από τη Νικόπολη και κτερίσματα από το νεκροταφείο της ευρύτερης περιοχής. Μερικά από τα εκθέματα που μπορούν να δούν οι επισκέπτες είναι το μαρμάρινο άγαλμα της αθηνάς από την περιοχή του ωδείου, την λίθινη σαρκοφάγο από την περιοχή της ρωμαϊκής πόλης και το άγαλμα επιτύμβιου λιονταριού που βρίσκεται στο αρχαίο θέατρο της Νικόπολης.

Στο ιστορικό κέντρο της Πρέβεζας μπορεί κάποιος να επισκεφθεί το μουσείο Ναυμαχίας Ακτίου, όπως και το χώρο της αρχαίας Νικόπολης της οποίας η ιστορία ξεκινάει το 31 π.Χ. και τα σημαντικότερα μνημεία της είναι το μνημείο του Αυγούστου, το ωδείο, το Νυμφαίο και το θέατρο, το ρωμαϊκό κτίριο Βόρειες Θερμές. Επίσης οι επισκέπτες μπορούν να δούν τη Βυζαντινή Νικόπολη με τα βυζαντινά τείχη, τις υπέροχες βασιλικές, την παλαιοχριστιανική έπαυλη κ.ά. Αρχαιολογικής σημασίας χώροι που κάποιος επισκέπτης δεν πρέπει να παραλείψει σε καμία περίπτωση να επισκεφθεί είναι η Αρχαία Κασσώπη, το Ζάλογγο και το μνημείο των Σουλιώτισσων, το Ρωμαϊκό υδραγωγείο της Νικόπολης, το κάστρο Ρωγών-Βουχέτιο, το Ασπροχάλικο με τις 26.000 χρόνων παλαιολιθικές λιθοτεχνίες που είναι χαραγμένες πάνω του, το φημισμένο νεκρομαντείο του Αχέροντα και την Ρωμαϊκή έπαυλη των ριζών. Επιπλέον στο νομό Πρεβέζης υπάρχουν αρκετά κάστρα που έχουν πολύ εύκολη πρόσβαση και είναι αρκετά ενδιαφέρον να τα επισκεφθεί κανείς, όπως είναι το κάστρο του Παντοκράτορα που είναι χτισμένο από τον Αλή Πασά τον 19^ο αιώνα και βρίσκεται στην «Κυανή Ακτή», το κάστρο του Αγίου Ανδρέα που χτίστηκε από τους Τούρκους το 1717, το κάστρο του Αγίου Γεωργίου που χτίστηκε και αυτό από τον Αλή Πασά το 1807 και βρίσκεται στο νοτιότερο άκρο της Παλιάς Πόλης, ο Ενετικός Πύργος του ρολογιού, ο οποίος βρίσκεται στο κέντρο της πόλης με το περίφημο ηλιακό ρολόι που είναι κτίσμα του 1752 και τέλος το κάστρο της Ρηνιάσας που βρίσκεται κοντά στο χωριό Ριζά του νομού.

4.2 Λαϊκός Τουρισμός

Ο νομός Πρέβεζας και οι γύρω περιοχές κάθε καλοκαίρι υποδέχονται ένα αρκετά μεγάλο μέρος τουριστών με χαμηλό εισόδημα. Από αυτούς οι τουρίστες που αποτελούν μέλη οικογένειας, όπως και οι ηλκιωμένοι τουρίστες, επιλέγουν να παραθερίσουν σε παραλιακές περιοχές του νομού, πολλές φορές σε ιδιόκτητο τροχόσπιτο και οι νεότερης ηλικίας τουρίστες, επιλέγουν συνήθως να παραθερίσουν σε κάμπινγκ τα οποία βρίσκονται πολύ κοντά στην θάλασσα, είναι αρκετά οικονομικά και παρέχουν ένα ικανοποιητικό επίπεδο προσφερόμενων υπηρεσιών.

4.3 Αγροτουρισμός

Ο αγροτουρισμός στο νομό Πρεβέζης αποτελεί εξελισσόμενο κομμάτι του τουρισμού και περιλαμβάνει αρκετούς παραδοσιακούς ξενώνες ιστορικής αξίας που είναι έτοιμοι να προσφέρουν νέες προτάσεις διακοπών.

Κάθε τουρίστας σε αυτά τα αναπαλαιωμένα καταλύματα έχει την ευκαιρία να περάσει τις διακοπές του κοντά στη φύση και να γνωρίσει τα ήθη και έθιμα του τόπου, όπως και να δοκιμάσει τα τοπικά προϊόντα της κάθε περιοχής.

Από τα πιο γνωστά καταλύματα που λειτουργούν στα πλαίσια του αγροτουρισμού στο νομό Πρεβέζης είναι τα εξής:

- Το "Ακροπόλ", το οποίο έχει ανακαινιστεί πρόσφατα και έχει 8 δωμάτια. Πρόκειται για ένα παραδοσιακό πέτρινο συγκρότημα που προσφέρει υπηρεσίες υψηλού επιπέδου και βρίσκεται στην παλιά πόλη της Πάργας από το 1884. Προσφέρει πλούσια ποικιλία φαγητών και παραδοσιακών εδεσμάτων

και επίσης φημίζεται για την συλλογή των κρασιών του που ξεπερνούν τα 200 από την Ελλάδα και όλο τον κόσμο.

- Το “Ενετικό”, που βρίσκεται και αυτό στην Πάργα και οφείλει την ονομασία του στους Ενετούς, που κατά το περασμά τους άφησαν έναν ελαιώνα μέσα στον οποίο βρίσκεται. Η κατασκευή του έχει αρκετά στοιχεία ενετικού φρουρίου και έχει σαν κύρια θέα το Ιόνιο.
- Ο ξενώνας “Μιχομπέης”, ο οποίος βρίσκεται στο Ζάλλογγο και θεωρείται σχετικά νέο οικοδόμημα. Είναι γνωστός για την ιδιαίτερη διακόσμησή του που αποτελείται από αντίκες και παραδοσιακά αντικείμενα. Είναι πρώτη επιλογή διαμονής για κυνηγούς και ορειβάτες.

4.4 Τουρισμός Υγείας

Ο τουρισμός υγείας ανθεί στην Πρέβεζα και τον επιλέγουν αρκετοί τουρίστες λόγω των ιαματικών πηγών που υπάρχουν στην Πρέβεζα και ξεκινάνε κάθε Ιούνιο προσελκύνοντας κυρίως ηλικιωμένους τουρίστες. Η συστηματική τους οργάνωση ξεκίνησε το 1920. Τα ιαματικά λουτρά βρίσκονται στο κέντρο της πόλης, κοντά στον Αμβρακικό και στεγάζονται στο παλιό σαράι του Αλή Πασά.

4.5 Εκπαιδευτικός τουρισμός

Ο νομός Πρεβέζης προσελκύει αρκετούς τουρίστες που επιλέγουν τον εκπαιδευτικό τουρισμό γιατί διαθέτει μεγάλη πολιτιστική κληρονομιά. Όλη την διάρκεια του χρόνου διοργανώνονται αρκετά φεστιβάλ και διάφορα πολιτιστικά δρώμενα που συμβάλουν σε αρκετά μεγάλο βαθμό στην ανάπτυξη του μορφωτικού/εκπαιδευτικού τουρισμού.

Κάθε χρόνο διοργανώνονται διάφορα δρώμενα σε αρκετά μέρη του νομού με ιστορικό ή θρησκευτικό χαρακτήρα που προσφέρουν πλούσιο θέαμα και ψυχαγωγία στους παρευρισκόμενους. Τα παραδοσιακά αυτά δρώμενα περιλαμβάνουν παραδοσιακούς χορούς από ντόπιες ομάδες, θεατρικές παραστάσεις, εκθέσεις φωτογραφίας και πολλά άλλα. Μερικά από αυτά τα δρώμενα είναι τα Κανάρια στην Πάργα, η γιορτή αγελάδας στα Κρανιά, οι εκδηλώσεις Αμισός στην Νέα Σαμψούντα, η γιορτή κρασιού στον Ωρωπό, η γιορτή της σαρδέλας στην Πρέβεζα, τα Διογένεια στην Νέα Σινώπη, η γιορτή τσίπουρου στην Κρουοπηγή, εκδήλωση στο χωριό Βαλανιδοράχη και το Σαρακατσάνικο αντάμωμα στα Φλάμπουρα.

Άξια αναφοράς είναι η δημοτική πινακοθήκη που στεγάζει έργα που αφορούν την πόλη και φιλοξενεί εκθέσεις ζωγραφικής διαφόρων καλλιτεχνών.

Στο αρχαίο θέατρο της Νικόπολης κάθε χρόνο διοργανώνονται παραστάσεις αρχαίου δράματος, ενώ κατά την διάρκεια του καλοκαιριού γίνονται αρκετά φεστιβάλ που περιλαμβάνουν συναυλίες, παραδοσιακούς χορούς, εκθέσεις ζωγραφικής και χειροποίητων έργων, μπαλέτο και μοντέρνο χορό από διάφορα σχήματα επγγελματικά και ερασιτεχνικά από την Ελλάδα και το εξωτερικό κ.ά.

Ο νομός επίσης διαθέτει και δύο λαογραφικά μουσεία, στον Ζάλλογγο και στην Πρέβεζα. Σε αυτά ο επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει αντρικές και γυναικίες φορεσιές, εργαλία, οικιακά σκεύη, έργα υφαντικής και κεντητικής κ.ά.

4.6 Θρησκευτικός τουρισμός

Ο νομός Πρεβέζης έχει να επιδείξει έναν πλούσιο θρησκευτικό πολιτισμό. Τα μνημεία της χριστιανικής ορθοδοξίας, όπως και τα μοναστήρια στα οποία διαβιούν μοναχοί αποτελούν αξιόλογο πόλο έλξης επισκεπτών.

Κάποιες μονές που μπορεί ένας τουρίστας να επισκεφθεί στην Πρέβεζα είναι:

- Ø Η Ιερή Μονή Λεκατσά, στο χωριό Μυρσίνη που είναι αφιερωμένη στη Γέννηση της Θεοτόκου και είναι οικοδομημένη από τον 18^ο αιώνα.
- Ø Η Ιερή Μονή Αγίου Δημητρίου Ζαλόγγου, που βρίσκεται κοντά στον αρχαιολογικό χώρο της Κασσώπης και οι τοιχογραφίες της ανάγονται στο 17^ο αιώνα.
- Ø Η Ιερή Μονή Αγίας Πελαγίας Καστροσυκιάς που βρίσκεται κοντά στον οικισμό Καστροσυκιάς και χτίστηκε το 17^ο αιώνα.
- Ø Η Ιερή Μονή Αβάσσου που είναι αφιερωμένη στην κοίμηση της Θεοτόκου.
- Ø Η Ιερή Μονή Προφήτη Ηλία (Φλάμπουρα) που χτίστηκε το 1720 και πρόσφερε πολλά στα χρόνια της Τουρκοκρατίας.
- Ø Η Ιερή Μονή Προφήτη Ηλία Ηλιοβουνίου στο χωριό Νέα Κερασούντα που χτίστηκε το 1720.
- Ø Η Ιερή Μονή Αγίου Δημητρίου Κυψέλης που ιδρύθηκε στα τέλη του 13^{ου} αιώνα και αποτελείται από κεραμοπλαστικό διάκοσμο, ποικιλόμορφες στέγες και πλινθοπερίβλητη τοιχοποιία.
- Ø Η Ιερή Μονή Ταξιάρχη, που βρίσκεται πάνω στον απόκρημνο βράχο του Ζαλόγγου.

Εκτός από τα μοναστήρια, υπάρχουν και πολλοί ναοί που οι τουρίστες επιλέγουν να επισκεφθούν, των οποίων το μέγεθος και η ποιότητα της αρχιτεκτονικής τους εντυπωσιάζει. Η συνηθισμένη τους διακόσμηση είναι ψηφιδωτά, ζωγραφική, εικονίσματα με απεικονήσεις Αγίων και Μαρτύρων κ.ά. που αντανακλούν το ορθόδοξο δόγμα και ακολουθούν καθιερωμένα εικονογραφικά προγράμματα και συγκεκριμένα τεχνοτροπικά ρεύματα.

Κάποιες από τις εκκλησίες που μπορεί να επισκεφθεί ένας τουρίστας στο νομό Πρέβεζας είναι:

- Ø Ο Ιερός Ναός Αγίου Βαρνάβα Λούρου. Είναι χτισμένος στη θέση παλαιού βυζαντινού μοναστηριού, ιδρυμένος το 1149 και ανακαινισμένος από το 1833.
- Ø Ο Ιερός Ναός Γέννησης Θεοτόκου Θεσπρωτικού. Είναι χτισμένος στα ερείπια προγενέστερου μοναστηριού και αγιογραφείται στα τέλη του 18^{ου} αιώνα στον τρούλο και στην αψίδα.
- Ø Ο Ιερός Ναός Αγίου Δημητρίου Κρανιάς. Περαιτώθηκε το 1869 και το μέγεθος και η ποιότητα της αρχιτεκτονικής μαρτυρούν τις υψηλές αποδόσεις των κατοίκων του οικισμού.
- Ø Ο Ιερός Ναός Βησσαρίωνα Φιλιπιάδας. Αποτελεί εξαιρετικό δείγμα επτανησιακής αρχιτεκτονικής. Είναι δημιούργημα του 19^{ου} αιώνα και εντυπωσιάζει με το περίτεχνο κωδωνοστάσιο του.
- Ø Ο Ιερός Ναός του Αγίου Χαραλάμπους Πρέβεζας. Ιδρύθηκε το 18^ο αιώνα στη θέση του παλαιότερου ναού που βρισκόταν στο ίδιο σημείο. Αξιόλογα σημεία

του ναού είναι ο ζωγραφικός διάκοσμος που αποτελείται από μεγάλους πίνακες ελαιογραφίας που καλύπτουν την ξύλινη οροφή και τους πλάγιους τοίχους και αποτελούν αντίγραφα έργων θρησκευτικής ζωγραφικής μεγάλων ευρωπαϊών καλλιτεχνών, το ξυλόγλυπτο τέμπλο, ο δεσποτικός θρόνος και ο αμβώνας που βρίσκεται πάνω σε κορινθιακό κίονα.

- Ø Ο Ιερός Ναός Αγίου Αθανασίου Πρέβεζας. Είναι χτισμένος στα μέσα του 8^{ου} αιώνα και χρήζει ειδικής κρατικής προστασίας ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο. Το εσωτερικό του ναού έχει τοιχογραφίες που χρονολογούνται από το 1870 και η εντυπωσιακή οροφή του είναι διακοσμημένη με πίνακες με σκηνές από την Παλαιά Διαθήκη και τα θαύματα του Χριστού. Ακόμα σώζονται αξιόλογες εικόνες επτανησιακής τέχνης.

Άξια αναφοράς είναι ακόμα τα δύο εκκλησιαστικά μουσεία τα οποία είναι ανοιχτά για τους τουρίστες στην Πάργα και στην Πρέβεζα, τα οποία περιλαμβάνουν αντικείμενα εκκλησιαστικής τέχνης, άμφια, χειρόγραφα, εκκλησιαστικά κειμήλια και εικόνες που έχουν διασωθεί με το πέρασμα των αιώνων.

4.7 Οικοτουρισμός

Η τουριστική βιομηχανία μιας περιοχής οικοδομείται σύμφωνα με το φυσικό της κάλος και αποτελεί τον βασικό της συντελεστή.

Αυτή η μορφή τουρισμού εντάσσεται στην λογική της βιωσιμότητας των τουριστικών περιοχών. Στην Πρέβεζα είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη αυτή η μορφή τουρισμού, αφού υπάρχει πληθώρα δραστηριοτήτων που είναι ενταγμένες στον όρο του οικοτουρισμού σε αρκετές περιοχές του νομού.

4.7.1 Ποταμός Αχέροντας

Η περιοχή του Αχέροντα παρουσιάζει έντονο οικοτουριστικό χαρακτήρα, αφού αποτελεί έναν σπουδαίο βιότοπο βαλκανικών ενδημικών ειδών και αρκετά σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους, όπως το Νεκρομαντείο, την Ακρόπολις Εφύρας κ.ά.

Από τις πηγές, μέχρι τις εκβολές του παρουσιάζει έντονο οικολογικό και φυσιολατρικό ενδιαφέρον με πολλές εναλλαγές τοπίων. Τα στενά, αλλά και οι εκβολές του ποταμού δημιουργούν ένα αξιόλογο οικοσύστημα το οποίο έχει ενταχθεί στις περιοχές προστασίας της φύσης του Δικτύου Φύση 2000. Είναι αρκετά γνωστός για τις πολλές πεζοπορικές διαδρομές που μπορεί ο επισκέπτης να απολαύσει από το χωριό Μυρσίνη στο Τρίκαστρο, στη Γλυκή, στη σκάλα της Τζαβέλαινας, στη γέφυρα Ντάλα και στη Σαμονίβα. Η πιο διάσημη ωστόσο διαδρομή για πεζοπορία είναι από τη σκάλα της Τζαβέλαινας μέχρι τις πύλες του Άδη.

4.7.2 Αμβρακικός Κόλπος

Ο Αμβρακικός κόλπος αποτελεί μία πλούσια θάλασσα η οποία αγκαλιάζεται από εύφορες πεδιάδες, βάλτους, λιμνοθάλασσες και πράσινους γήλοφους. Αρκετοί φυσικοί σχηματισμοί προσφέρουν κατοικία και τροφή σε μία μεγάλη ποικιλία ζώων και φυτών, προσφέροντας φυσικά και πολλά από τα αγαθά τους στον άνθρωπο. Προσφέρει σημαντικές δυνατότητες ανάπτυξης ιχθυοκαλλιέργειας λόγω των ιδιαίτερων φυσικών συνθηκών που επικρατούν και με τις ιδιαίτερες συνθήκες του και με την παρουσία θαλάσσιων χελώνων και δελφινιών διατηρεί μία σπάνια φυσική ομορφιά. Είναι γνωστό πως αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς προστατευόμενους υγροβιότοπους της χώρας.

Ο Αμβρακικός εκτός από την υψηλή αισθητική αξία για τον επισκέπτη, κρύβει φοβερά ενδιαφέροντα για όποιον μελετάει την φύση. Την άνοιξη και το φθινόπωρο όλη η έκταση του σφίζει από ζωή, καθώς βρίσκεται πάνω στον άξονα μετανάστευσης πουλιών κατά μήκος της Δυτικής Ελλάδας. Σε αυτόν ξεχειμωνιάζει ο μεγαλύτερος πληθυσμός από φαλαρίδες και αγριόπαπιες, όπως και μεγάλοι πληθυσμοί από Σκαλίδρες, Βουτηχτάρια, Κορμοράνους και Κοκκινোসκέλιδες. Στην περιοχή απαντώνται 67 είδη πουλιών και προστατεύονται από την οδηγία της ΕΟΚ και χαρακτηρίζονται ως είδη από εξαφάνιση στην Ευρώπη.

Ακόμα μέσα στον Αμβρακικό έχουν σχηματιστεί από την δράση των ρευμάτων της θάλασσας και των ποταμών περισσότερες από δώδεκα λιμνοθάλασσες. Στενές λωρίδες ξηράς (λουρονησίδες) τις χωρίζουν από τη θάλασσα. Σε αρκετά τμήματα

τους οι λουρίδες έχουν χτιστεί από κελύφη οστράκων, αποτελώντας μοναδικό φαινόμενο. Στις ακτές απαντώνται πάνω από 75 είδη κοχυλιών.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι πεζοπορικές διαδρομές που μπορεί να ακολουθήσει κάποιος επισκέπτης στον Αμβρακικό. Κάποιες από αυτές ξεκινούν από τον οικισμό Στρογγυλής στο παρατηρητήριο του Λόφου, από τη γέφυρα Σαλαώρας στο Διβάρι και από το κέντρο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης Κόπραινας στον Φάρο.

4.7.3 Λίμνη Ζηρού

Η λίμνη Ζηρού απέχει 10 χλμ. από την Φιλιππιάδα, σε ένα μαγευτικό περιβάλλον κοντά στο χωριό Παντάνασσα. Η δημιουργία της οφείλεται στη σεισμογενή δραστηριότητα της περιοχής. Η θεωρία των γεολόγων είναι πως η λίμνη αποτελούσε λιμναίο σπήλαιο και κατέρρευσε η οροφή πριν από 10.000 χρόνια περίπου. Γεγονός που κεντρίζει σίγουρα το ενδιαφέρον του επισκέπτη της Πρέβεζας και αποτελεί ένα ακόμα κίνητρο επίσκεψης στον χώρο της λίμνης Ζηρού. Οι όχθες της λίμνης είναι ιδανικός προορισμός για ποδηλασία και περίπατο.

Η περιοχή θεωρείται ένας από τους σημαντικότερους υγροβιότοπους της Ηπείρου, που μπορεί κανείς να θαμάσει εκατοντάδες είδη πουλιών.

4.7.4 Έλος Καλοδίκη

Το Έλος Καλοδίκη βρίσκεται μεταξύ των νομών Πρεβέζης και Ηγουμενίτσας και απέχει μόλις 8 χλμ από την Πάργα. Απαρτίζεται από ελεοφυτικές φυτκοκοινωνίες με βλάστηση τύπου MAGNOROTAMION με είδη ιδιαίτερης αισθητικής αξίας και ενδιαφέροντος. Κατέχει σημαντική θέση στην ενότητα των υγρότοπων της Δυτικής Ελλάδας.

Έχει έκταση 4.000 στρέμματα και . Έχει ενταχθεί στο δίκτυο NATURA 2000. Αποτελεί πόλο έλξης για αρκετούς τουρίστες λόγω της ιδιαίτερης ομορφιάς και της βλάστησης του.

4.7.5 Αισθητικό Δάσος Μονολιθίου

Ακριβώς πάνω από την παραλία Μονολιθίου έχει διαμορφωθεί ένας ευχάριστος χώρος αναψυχής με μονοπάτια και χώρους πικ νικ και συνδιάζει την ομορφιά της πλούσιας χλωρίδας με την θάλασσα και δίνει την δυνατότητα στον επισκέπτη να απολαύσει το μπάνιο του κατά την διάρκεια των καλοκαιρινών μηνών, καθώς και την δροσιά που προσφέρει το αισθητικό δάσος.

4.7.6 Κέντρο Υγροτόπων Ροδιάς

Το Κέντρο Υγροτόπων Ροδιάς βρίσκεται στο παλιό πέτρινο σχολείο στο χωριό Στρογγυλή, στα σύνορα του νομού Άρτας και Πρέβεζας, στην βορειοδυτική πλευρά του Αμβρακικού κόλπου.

Πρόσφατα η περιοχή χαρακτηρίστηκε ως Εθνικό Πάρκο και θεωρείται ιδιαίτερου κάλλους. Είναι γνωστό πως προστατεύεται από τη Διεθνή Σύμβαση RAMSAR για τους υγρότοπους.

Σε αυτό το περιβάλλον σπάνιας ομορφιάς διαχειμάζει ο μεγαλύτερος πληθυσμός πουλιών στην Ελλάδα(περίπου 100.000),οπού σταθμεύουν, φωλιάζουν

και αναπαράγονται περί τα 290 είδη πουλιών, ενώ στην περιοχή βρίσκεται η τρίτη σε μέγεθος αποικία αργυροπελεκάνων στην Ευρώπη.

Στον βάλτο της Ροδιάς υπάρχει ο μεγαλύτερος σε έκταση ενιαίος καλαμιώνας στην Ελλάδα, ενώ το σπάνιο στην χώρα μας τσακάλι επιβιώνει στην περιοχή.

Ο υγρότοπος της Ροδιάς είναι γνωστός για την μεγάλη ιχθυοπαραγωγή του, όπως και για το γεγονός ότι αποτελεί τον σημαντικότερο χελώτοπο στην Ελλάδα. Στην περιοχή επανήλθαν πρόσφατα στο φυσικό τους περιβάλλον οι νεροβούβαλοι, οι οποίοι είχαν εξαλειφθεί στην δεκαετία του 1940, αλλά τελικά κατάφεραν να επανενταχθούν. Επίσης μπορεί κανείς να βρει πολλά σπάνια είδη πουλιών όπως αγριόπαπιες, κύκνους, αργυροπελεκάνους, αλκυόνες, αρπακτικά που δίνουν ιδιαίτερο χρώμα στην φυσική ομορφιά του τοπίου, ερωδιούς και καλαμοκανάδες.

Ο επισκέπτης αξίζει να δει από κοντά τις γραφικές εγκαταστάσεις όπου οι ψαράδες της λιμνοθάλασσας πιάνουν τα ψάρια, όπου το τοπικό τους όνομα είναι ιβάρια και είναι εγκατεστημένα στα στόμια επικοινωνίας των λιμνοθαλασσών με την θάλασσα.

Οι τουρίστες μπορούν να ακολουθήσουν κάποια δραστηριότητα όπως περιηγήσεις στην λιμνοθάλασσα της Ροδιάς και στη λίμνη της Τσουκαλούς με παραδοσιακά πλωτά μέσα (πριάρια) ή μεγαλύτερο σκάφος. Ακόμα μπορούν να επισκεφθούν την Ιερά Μονή Παναγίας Ροδιάς, να ενημερωθούν γενικά για τα αξιοθέατα και να απολαύσουν παραδοσιακά φαγητά της περιοχής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ

Η πόλη της Ηγουμενίτσας συνδιάζει την ομορφιά του πράσινου και της θάλασσας, αφού απλώνεται κάτω από ένα καταπράσινο δάσος, και βρέχεται από τα νερά του Ιονίου. Ακτοπλοικά συνδέεται με του Παξούς, την Πάτρα, την Κέρκυρα, καθώς και με λιμάνια της Ιταλίας, όπως το Μπάρι, το Πρίντεζι, την Βενετία και την Ανκόνα.

Αποτελεί ιδανικό προορισμό για βόλτες και τρέξιμο στην παραλία και το βουνό, καθώς και για επαφή με την φύση και άθληση και γι'αυτόν το λόγο μπορούν να αναπτυχθούν πολλές μορφές εναλλακτικού τουρισμού. Στην πολύ μικρή απόσταση των τριών χιλιομέτρων βρίσκονται οι πανέμορφες παραλίες των Συβότων, όπως και οι αμμώδεις παραλίες Δρεπάνων, η οποία έρχεται πρώτη στις προτιμήσεις των κατοίκων της Ηγουμενίτσας (με πολλές μορφές ευκαλύπτων) και Μακρυγιάλι σε απόσταση 7 χλμ.

5.1 Αθλητικός Τουρισμός

Άγνωστη μέχρι σήμερα στους πολλούς, η Παραμυθιά, η Γλυκή και η ευρύτερη περιοχή, προσφέρουν στον επισκέπτη, μια σειρά από δραστηριότητες εναλλακτικού τουρισμού. Μονοπάτια για πεζοπορία, ιππασία, extreme sports, σημεία ιστορικού ενδιαφέροντος, είναι ορισμένες μορφές από τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού που υπάρχουν και μπορούν να προσφερθούν στον επισκέπτη της περιοχής. Η ευρύτερη περιοχή της Παραμυθιάς είναι αγροτική και θα μπορούσε να αναπτύξει και να προβάλλει τα χαρακτηριστικά της αυτά, τα οποία διαθέτει ώστε να αναδειχθεί ως περιοχή εναλλακτικού αγροτουρισμού, αθλητικού, πολιτιστικού και θρησκευτικού τουρισμού. Στα αξιοθέατα μπορείτε να δείτε τα Βυζαντινά λουτρά, το Καστρο της πόλης, το μοναδικό για την κατασκευή του ρολόι, κ.α, ενώ αξέχαστες θα σας μείνουν οι εξορμήσεις στην ορεινή Θεσπρωτία, στα χωριά Σουλίου, στους ποταμούς Καλαμά και Αχέροντα, άλλα και στις γειτονικές περιοχές Πάργα, Σύβοτα, Πέρδικα κα.

Ευρωπαϊκό μονοπάτι μεγάλων διαδρομών E6

Στην Παραμυθιά μπορείτε να εκμεταλλευτείτε το Ευρωπαϊκό μονοπάτι μεγάλων διαδρομών E6 για πεζοπορία σε μονοπάτια και δασικούς δρόμους. Το μονοπάτι διασχίζει την Παραμυθιά και την οροσειρά Γκορίλα, δίνοντας σε όλους την δυνατότητα να θαυμάσουν την ομορφιά ενός διεθνώς αναγνωρισμένου μονοπατιού. Αρχή του είναι η πρωτεύουσα του νόμου, η Ηγουμενίτσα και, όσο αφορά την Ήπειρο, καταλήγει στην Δωδώνη του νόμου Ιωαννίνων. Εξερεύνηση περιοχών με πυκνά δάση και ξεχασμένα χωριουδάκια.

Μονοπάτι Γκορίλα - Αγίου Αρσένη

Δεύτερη αξιόλογη διαδρομή είναι αυτή της οροσειράς Γκορίλα. Σε υψόμετρο 1.658μ., ο Γκορίλας είναι το δεύτερο ψηλότερο βουνό της Θεσπρωτίας. Μπορεί κανείς να τον επισκεφθεί από την πλευρά της Παραμυθιάς αλλά και από την Αγία Κυριακή. Από την Παραμυθιά, μπορείτε να επιλέξετε την διαδρομή είτε μέσα από την πόλη της Παραμυθιάς είτε από την περιοχή του Κάστρου της Ελέας. Από σηματοδοτημένο μονοπάτι φτάνει κανείς στην σπηλιά του Αγίου Αρσένη. Στο εσωτερικό της σπηλιάς υπάρχει μικρό εκκλησάκι αφιερωμένο στην μνήμη του Αγίου. Το συγκεκριμένο σημείο χρησιμοποιείται και ως σημείο κατασκήνωσης και προσφέρει θέα σε όλο τον κάμπο της Παραμυθιάς. Στο δεύτερο μισό της διαδρομής, αν επιλέξετε την πρώτη εναλλακτική, περνάτε από το σημείο απογείωσης των αεροπτεριστών παραπέντε του Αεραθλητικού συλλόγου Παραμυθιάς. Επιλέγοντας τη δεύτερη εναλλακτική διαδρομή εκμεταλλεύστε την γνωριμία με την περιοχή της αρχαίας Ελέας και του Κάστρου που διασώζεται έως και σήμερα.

Διαδρομή Σκάλα Τζαβελαίνας-Σούλι

Σκάλα Τζαβελαίνας -Σούλι. Μια διαδρομή μέτριας δυσκολίας, 4ωρη, με θέα τον ποταμό Αχέροντα και προορισμό το ακροπύργιο του ελεύθερου Ελληνισμού κατά τα χρόνια της Τουρκοκρατίας.

Ιππασία στο όρος Γκορίλα στο ποταμό Κόκκυτο κ.α.

Μικρές διαδρομές σε μονοπάτια και όμορφα δάση. Αρχαίο κάστρο Παραμυθιάς, αρχαίο κάστρο Ελέας, Κάμπος Παραμυθιάς, χωριά ορεινής Θεσπρωτίας κ.α.

River Trekking στον Αχέροντα

Πεζοπορία σε μονοπάτια όχθες και σε ορισμένα σημεία μέσα στο ποταμό Αχέροντα. Βατή διαδρομή που αρχίζει από την Γλυκή με προορισμό τις πηγές προς τα χωριά Σουλίου. Δυνατότητα μετάβασης και στις 2 όχθες, μιας και το ποτάμι σε αρκετά σημεία είναι ρηχό. Για αρκετά μεγάλη απόσταση υπάρχει εύκολη πρόσβαση στις κοινοτικές οδούς.

Canyoning στα στενά του Αχέροντα

Διάσχιση φαραγγίων περπατώντας και χρησιμοποιώντας σχοινιά στους κάθετους βράχους και σε σημεία που σχηματίζονται μικροί καταρράκτες. Αχέροντας-Ντάλας 2-3 ώρες, εύκολο χωρίς ραπέλ.

Rafting, Kayak & Canoe-Kayak στον Αχέροντα

Κατάβαση ποταμού με φουσκωτή βάρκα, μονοθέσια, διθέσια έως και 8θέσια μέσα, αλλά και με canoe. Το πλήρωμα αποτελείται από 6 έως 8 κωπηλάτες. Για αρχάριους, ο Αχέροντας είναι το ιδανικό μέρος μιας και υπάρχουν οργανωμένες επιχειρήσεις που προσφέρουν τον κατάλληλο εξοπλισμό για τις διαδρομές, αλλά και επαγγελματίες οδηγούς. Extra διαδρομή Αχέρων Σερτζιανά-Γλυκή 12 χλμ, 4ου βαθμού δυσκολίας ενώ στον Καλαμά (Βροσινά-Πλακωτή) 15 χλμ, 1ου βαθμού.

Mountain Bike στο όρος Γκορίλα

Διαδρομές σε μονοπάτια και όμορφα δάση. Αρχαίο κάστρο Παραμυθιάς, χωριά ορεινής Θεσπρωτίας κ.α. Οι θαυμάσιοι επαρχιακοί δρόμοι, πνιγμένοι στο πράσινο και τα αρώματα των βοτάνων και των λουλουδιών, όχι απλώς προσφέρονται, αλλά μπορούν να εξασφαλίσουν καταπληκτικές εμπειρίες στο λάτρη του mountain bike.

Parapente

Πτήσεις με αλεξίπτωτο πλαγιάς. Το αλεξίπτωτο πλαγιάς, ή αλλιώς Parapente από τη γαλλική του σύνθετη ονομασία (para- από το parachute = αλεξίπτωτο και pente = πλαγιά) είναι ένα σπορ με αρκετούς υποστηρικτές. Πτήσεις από τον Ορειβατικό Φυσιολατρικό & Αεραθλητικό σύλλογο Παραμυθιάς από την πλευρά του όρους Γκορίλα.

Παρατήρηση φύσης – Survival

Η γνωριμία με τη φύση και η εξερεύνηση βιοτόπων μεμονωμένα ή χωρίς συνοδεία από ειδικούς συνοδούς περιβαλλοντολόγους, είναι μια καλή ευκαιρία να γνωρίσετε μοναδικά τοπία και σπάνιες μορφές ζωής, ιδιαίτερες κλιματολογικές συνθήκες, τοπικές παραδόσεις. Μπορεί να γίνει όλες τις εποχές εκτός εάν επικρατούν άσχημες καιρικές συνθήκες.

Στίγμαπροσανατολισμός – Orienteering

Ομαδική δραστηριότητα με στόχο να βρεθεί ένα καθορισμένο σημείο σε υπαίθριο χώρο και σε συγκεκριμένο χρόνο με πυξίδα και χάρτη. Δεν απαιτείται κάποιο ιδιαίτερο προσόν, καλύτερα να γίνεται στο δάσος όλες τις εποχές του χρόνου.

5.2 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΑ ΣΥΒΟΤΑ

Τα Σύβοτα ή αλλιώς Μούρτος, αποτελούν έναν πολύ γνωστό προορισμό για τους λάτρεις της ιστιοπλοΐας και για όσους αγαπούν την περιπέτεια, λόγω της πληθώρας των κατάφυτων λόφων που βρίσκονται στην περιοχή και μπορεί να αποτελέσει μέρος στο οποίο μπορούν να λαμβάνουν χώρα διάφορες δραστηριότητες εναλλακτικού τουρισμού. Είναι ένα μέρος με πολλές παραλίες, (Πισίνα, Μεγάλη Σπηλιά, Μπέλα Βράκα, Μέγα Άμμος, Ζάβια, Μέγα Άμμος, Μικρή Άμμος) κολπίσκους και νησάκια. Το μέρος αυτό αποτελεί ιδανικό μέρος για εξερευνήσεις και ανακαλύψεις νέων θαλασσοσπηλιών και παραλιών, καθώς και για εξορμήσεις σε κοντινά νησάκια, όπως τους Παξούς, τους Αντιπαξούς, ακόμα και την Κέρκυρα.

Οι ακτές του μεγάλου νησιού από το εξωτερικό μέρος είναι απόκρημνες γεμάτες βράχια και μικρές σπηλιές. Το τοπίο παρουσιάζει αρκετό ενδιαφέρον.

5.3 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΓΑ

Η Πάργα αποτελεί έναν μαγευτικό προορισμό για όλες τις εποχές του χρόνου και σε αυτή μπορεί κανείς να πάρει μέρος σε διάφορες δραστηριότητες που αφορούν μερικές μορφές εναλλακτικού τουρισμού.

5.3.1 ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ ΠΑΡΓΑΣ

Από τα πρώτα πράγματα που συναντάει κανείς φτάνοντας στην Πάργα, είναι το βενετσιάνικο κάστρο, όπου η πρόσβαση σε αυτό γίνεται μέσα από σκαλοπάτια και στενά σοκάκια. Πόλος έλξης για οποιονδήποτε επισκέπτεται την Πάργα είναι το εκκλησιαστικό μουσείο, όπως και ο Ναός του Αγίου Νικολάου Πολιούχου της Πάργας, καθώς και δεκάδες άλλα εκκλησιάκια στο κέντρο της πόλης, κάτι που κάνει τον θρησκευτικό τουρισμό να ανθεί στην περιοχή.

Εκτός από το βενετσιάνικο κάστρο, είναι γνωστό και το κάστρο του Αλή Πασά στην Ανθούσα, όπου εκεί βρίσκεται και ένας πανέμορφος καταράκτης.

Η περιοχή της Πάργας είναι φημισμένη και για την πληθώρα των πανέμορφων διαδρομών που προσφέρουν στον τουρίστα που ενδιαφέρεται για τον εναλλακτικό τουρισμό μοναδικές ευκαιρίες για πεζοπορίες/trekking. Στο χωριό Γλυκή, μπορεί ο επισκέπτης να απολαύσει μοναδικές διαδρομές θαυμάζοντας την ομορφιά της φύσης, διασχίζοντας με βαρκάκι τον ποταμό Αχέροντα. Επίσης μπορεί να απολαύσει την διαδρομή σε έναν χωματόδρομο που οδηγεί κατά μήκος του Αχέροντα σε ένα πανέμορφο πλατανοδάσος. Για μοναδικές πεζοπορίες ενδύκνεται και η παραλία του βάλτου, η οποία καταλήγει μέσα από ελαιώνες και παλιούς μύλους στον φημισμένο καταράκτη της Ανθούσας και στο εκκλησιάκι της Παναγιάς της Φανερωμένης. Γνωστό είναι και το εκκλησιάκι του Αγίου Σπυρίδωνα, καθώς και το μοναστήρι της Βλαχέρνας στο οποίο μπορεί να απολαύσει ο επισκέπτης το μοναδικό ηλιοβασίλεμα. Ενδιαφέρον προορισμό αποτελεί και η αρχαία Τορύνη. (όπως ήταν το όνομα της Πάργας κατά την αρχαιότητα).

Φοβερός προορισμός για μονοήμερη εκδρομή είναι και το νησάκι της Παναγίας που βρίσκεται ακριβώς απέναντι από το λιμάνι. Ιδανική για λάτρεις θαλάσσιων σπορ είναι οι παραλίες Βάλτος και Λύχνος, στις οποίες κάποιος μπορεί να απολαύσει το θαλάσσιο σκι, αλεξίπτωτο, τζετ σκι, wind surfing και μπανάνα. Κοντά στην παραλία Λύχνος, βρίσκεται και η γνωστή σπηλιά της Αφροδίτης.

Εντελώς διαφορετικού χαρακτήρα είναι οι ερημικές παραλίες του Αγίου Σώστη με εξωτική ατμόσφαιρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο ΝΟΜΟΣ ΑΡΤΑΣ

6.1 Αγροτουρισμός

Κοντά στο χωριό Κτιστάδες των φημισμένων Τζουμέρκων Άρτας, στη μέση μιας πανέμορφης κοιλάδας (θέση Συγγενά Κτιστάδων), βρίσκονται οι αγροτουριστικές κατοικίες Θέασις. Εδώ θα απολαύσετε αξέχαστη διαμονή, κοντά στο παρθένο φυσικό περιβάλλον των βουνών της Ηπείρου.

Οι κατοικίες μας είναι σχεδιασμένες με βάση τις αρχές της "οικοδυναμικής" και είναι χτισμένες με αρχέγονα υλικά: Πέτρα και ξύλο. Προσφέρουν ξεχωριστή

διαμονή σ' έναν ενεργειακό χώρο, σε συνδυασμό με την γνήσια αγροτουριστική φιλοξενία.

“Οικοδυναμική” η “Οικοδύναμη” ονομάζεται το αρχαίο ελληνικό σύστημα που εναρμονίζει τον προσωπικό χώρο με το εξωτερικό περιβάλλον, την ύλη με το πνεύμα. Η οικοδυναμική περιλαμβάνει σειρά αρχών που καθορίζουν τη σωστή διακόσμηση προκειμένου το εσωτερικό ενός κτίσματος να διακρίνεται από ωφέλιμη ροή ενέργειας

Οι κατοικίες διαθέτουν γυάλινη οροφή και προσφέρουν την δυνατότητα θέασης του έναστρου ουρανού από το εσωτερικό. Επίσης, σε μια περιοχή με μηδενική φωτορύπανση, οι επισκέπτες μπορούν (εάν βέβαια ο καιρικές συνθήκες το επιτρέπουν) να κάνουν αστροπαρατήρηση με τηλεσκόπιο εγκαταστημένο μέσα στο χώρο του Θέασις.

Οι αγροτουριστικές κατοικίες «ΘΕΑΣΙΣ» αποτελούνται από 4 αυτόνομες κατοικίες χτισμένες στη μέση μιας ειδυλλιακής κοιλάδας με έλατα, κάτω ακριβώς από την επιβλητική οροσειρά των Τζουμέρκων. Αυτό που κάνει πραγματικά ξεχωριστή την διαμονή στο ΘΕΑΣΙΣ είναι ο πρωτότυπος τρόπος κατασκευής καθώς και οι ιδιαίτερες δραστηριότητες που αναπτύσσονται.

Οι κατοικίες είναι στρογγυλές και πυραμοειδείς για την σωστή ροή της ενέργειας στον χώρο. Έχουν γυάλινη οροφή που προσφέρει την θεά του έναστρου ουρανού. Τις βραδιές που έχει φεγγάρι, αυτό κάνει πραγματικά βόλτα πάνω από τα κρεβάτια των κατοικιών.

Στις κατοικίες μπορεί κανείς να γευτεί παραδοσιακά προϊόντα όπως μέλι δικής μας παραγωγής, μαρμελάδα από κρίνα, ζυμωτό ψωμί κ.λ.π. Επίσης έχει την δυνατότητα να παρακολουθήσει συγκεκριμένες μελισσοκομικές εργασίες (άνοιξη, καλοκαίρι), να μάθει για την ζωή των μελισσών και να γευτεί προϊόντα της κυψέλης (γύρη, κερύ, προπολη, μέλι).

Σε μια περιοχή με μηδενική φωτορύπανση μπορεί να γίνει αστροπαρατήρηση με τηλεσκόπιο skywatcher 10. Επίσης μπορεί κανείς να περπατήσει στα πανέμορφα μονοπάτια, να κάνει ορειβασία στις καταπληκτικές κορφές των Τζουμέρκων, να κατεβεί με rafting τον Άραχθο, να περιηγηθεί σε πανέμορφους οικισμούς (Συρράκο, Καλαρρύτες), πέτρινα γεφύρια και μαγευτικά μοναστήρια.

6.2 Αθλητικός Τουρισμός

Ο Νομός Άρτας όπως αναλυτικά θα διαπιστώσετε παρακάτω προσφέρεται για πολλά είδη αθλητικού τουρισμού:

Αεροπτερισμός: Σε μικρή απόσταση από την πόλη της Άρτας στην περιοχή Γριμπόβου υπάρχουν 3 οργανωμένες πίστες Παρά Πέντε. Επίσης ο επισκέπτης του Νομού μπορεί να κάνει Παρά Πέντε γενικότερα στην περιοχή των Τζουμέρκων σε μη οργανωμένες πίστες.

Πίστα Moto cross: Στην Φιλοθέη της Άρτας, υπάρχει μια οργανωμένη πίστα Moto Cross στην οποία κάθε χρόνο πραγματοποιούνται Πανελλήνιοι Αγώνες.

Ορειβασία: Υπάρχουν ενδιαφέρουσες ορειβατικές διαδρομές στους ορεινούς όγκους των Τζουμέρκων, Ξηροβουνίου, Γάβρογου .

Πεζοπορία: Πολλά είναι τα σημεία όπου ο επισκέπτης του Νομού μπορεί να κάνει πεζοπορία τόσο στον κάμπο της Άρτας όσο και στα ορεινά. Μια μοναδική διαδρομή πεζοπορίας είναι αυτή από Μελισσουργός σε Θεοδώριανα. Οι Μελισσουργοί (μέσω Ροδαυγής) απέχουν 72χλμ. από την Άρτα. Η ορειβατική διαδρομή διαρκεί περίπου 5 ώρες.

Ποδηλασία: Πολλές οι ομορφιές της Άρτας, πολλά τα μέρη που θα μπορούσε κανείς να επισκεφθεί με το ποδήλατό του. Από τα χωριά του κάμπου και την Κορωνησία όπου την άνοιξη ευωδιάζουν από τα άνθη των εσπεριδοειδών μέχρι και τα οροπέδια που σχηματίζουν τα Τζουμέρκα. Μια προτεινόμενη διαδρομή με ποδήλατο είναι αυτή από το Βουργαρέλι (769μ. υψομ.) μέχρι τη Μεσούντα συνολικής απόστασης 21χλμ. και άλλα τόσα για την επιστροφή. Από την Άρτα απαιτούνται 60χλμ. επιπλέον για το Βουργαρέλι.

Kayak & Rafting: Το νερό του ποταμού Αράχθου είναι «ζωντανό». Όσο κι αν σε προστατεύουν οι στολές, τα σωσίβια και τα κράνη, το ποτάμι παραμένει κυρίαρχος και ο πρώτος κανόνας είναι να μάθεις να το σέβεσαι. Ακολουθείς τη ροή του και τόσο η ταχύτητα αλλά και ο τρόπος με τον οποίο περνάς κι εσύ μέσα από το τοπίο σε συναρπάζουν.

Η διαδρομή ξεκινά από την γέφυρα της Πλάκας και είναι περίπου 13χλμ έως το χωριό Σκούπα.

Επίσης ο επισκέπτης του Νομού Άρτας μπορεί να κάνει Ράφτινγκ και Καγιάκ στον ποταμό Αχελώο.

Κανό: Οι επισκέπτες στο Νομό της Άρτας μπορούν να κάνουν κανό στην λίμνη Πουρναριού. Πρόκειται για μια άγνωστη τεχνητή λίμνη που δημιουργήθηκε το 1980 με έμφραξη των νερών του Αράχθου.

Επίσης μια θαυμάσια διαδρομή κανό είναι στο Νεοχώρι του Δήμου Αράχθου, από το ποτάμι στον Αμβρακικό κόλπο. Βιότοπος, καταφύγιο μεγάλης ποικιλίας πουλιών, πλούσια βλάστηση και δενδρόφυτες όχθες θα σας οδηγήσουν μαγεμένους μέσα από το στόμα του Αράχθου στον Αμβρακικό κόλπο (το Δέλτα του ποταμού).

Κατάδυση: Οι λάτρεις του είδους μπορούν να απολαύσουν τις άφθονες υποβρύχιες ομορφιές του Αμβρακικού.

Φουσκωτό ταχύπλοο σε έρημο νησιά: Με φουσκωτό ταχύπλοο οι επισκέπτες του Αμβρακικού μπορούν να προσαράξουν σε ειδυλλιακά ερημονήσια και απόμακρες ακρογιαλιές. Να κολυμπήσουν σε απομονωμένες εξωτικές παραλίες με γαλαζοπράσινα νερά. Η θέα σου κόβει την ανάσα! Μία γεμάτη μέρα άπειρης ομορφιάς και ηρεμίας. Το ταξίδι αυτό μπορεί να γίνει και με παραδοσιακό καΐκι.

6.3 Συνεδριακός Τουρισμός

Ο Συνεδριακός τουρισμός στο Νομό Άρτας αναπτύσσεται σταδιακά τα τελευταία χρόνια. Υπάρχουν οι απαιτούμενες υποδομές για την πραγματοποίηση συνεδρίων, όπως συνεδριακά κέντρα, κατάλληλα καταλύματα, οδικές συγκοινωνίες, κλπ.

Συγκεκριμένα στην πόλη της Άρτας υπάρχει η αμφιθεατρική αίθουσα ΔΙΩΝΗ του Δήμου Αρταίων, η αίθουσα ΣΚΟΥΦΑ του Μ/Φ συλλόγου «Ο ΣΚΟΥΦΑΣ» καθώς και οι αίθουσες των ξενοδοχείων ARTA PALACE και BYZANTINO κοντά στην πόλη της Άρτας. Συνεπώς, υπάρχει η δυνατότητα φιλοξενίας συνεδρίων.

Η γεωγραφική θέση του Νομού, κομβικό σημείο στην Βορειοδυτική Ελλάδα, ο φυσικός πλούτος, περιοχές προστατευόμενες από την συνθήκη RAMSAR, NATURA 2000 κ.λ.π., η πλούσια ιστορική - εκκλησιαστική και πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής, αλλά και η έδρα του Τ.Ε.Ι. Ηπείρου στην πόλη της Άρτας, συνεπικουρούν στην προοπτική της Άρτας για τη διοργάνωση επιστημονικών συνεδρίων, προσφέροντας παράλληλα υψηλές συνεδριακές υπηρεσίες, αλλά και αναψυχή.

6.4 Θρησκευτικός Τουρισμός

Ο Νομός της Άρτας είναι γνωστός όχι μόνο από τους ειδικούς αλλά και από τον ενήμερο μέσο Έλληνα για την αρχαία ιστορία της και τα ονομαστά βυζαντινά της μνημεία. Πολλοί ονομάζουν την Άρτα σαν τον Μυστρά της ΒΔ Ελλάδας.

Η εκπληκτική ναοδομία της βυζαντινής Άρτας δε σημαδεύει απλώς ένα ακόμη πνευματικό κέντρο της περιφέρειας αλλά η ίδια η Άρτα των Δεσποτών πίστευε πως συνεχίζει την μεγάλη παράδοση της Κωνσταντινουπόλεως. Η πόλη του Μιχαήλ Β' και της βασίλισσας Δούκαινας Αγίας Θεοδώρας, του Δεσπότη Νικηφόρου και της βασίλισσας Άνας ύψωσε στα λάβαρα και στα τόξα των εκκλησιών το δικέφαλο αετό, έμβλημα των Δεσποτών της Ηπείρου, που μηνούσε και υπενθύμιζε διαρκώς τη συνέχεια της ζωής της αυτοκρατορίας.

Σημείο αναφοράς της πόλης της Άρτας για τον Θρησκευτικό τουρισμό αποτελεί ο εορτασμός της πολιούχου της πόλης, Αγίας Θεοδώρας, στις 11 Μαρτίου. Επ' ευκαιρία της μεγάλης αυτής θρησκευτικής γιορτής, γίνεται περιφορά της εικόνας και των λειψάνων της Αγίας.

Ναός Αγίου Βασιλείου Αγοράς Άρτας

Βρίσκεται στην παλιά συνοικία του Τουρκοπάζαρου της Άρτας. Ο ναός χρονολογείται στο τέλος του 14ου αιώνα, ενώ το σωζόμενο στρώμα τοιχογραφιών το 17ο αιώνα. Κατά τον 17ο αιώνα είχε εγκατασταθεί στον περίβολό του η Ελληνική Σχολή του βαθύπλουτου Καστοριανού Μανολάκη. Πρώτοι ερευνητές που αναφέρουν το ναό του Αγίου Βασιλείου είναι ο Ρώσος αρχιμανδρίτης Αντωνίνος το 1886 και ο μητροπολίτης Σεραφείμ το 1884.

Είναι μονόκλιτη βασιλική που φέρει δύο κογχωτά παρεκκλήσια: το νότιο τιμάται στη μνήμη του Αγ. Γρηγορίου και το βόρειο στη μνήμη του Ιωάννου του Χρυσοστόμου. Εξωτερικά φέρει πλούσιο κεραμοπλαστικό διάκοσμο και δύο εφυσλωμένες εικόνες στο αέτωμα της ανατολικής πλευράς: των Τριών Ιεραρχών και της Σταύρωσης. Εσωτερικά είναι κατάγραφος.

Ναός Απόλλωνα Πυθίου Σωτήρα

Ο σημαντικότερος ναός της αρχαίας Αμβρακίας, που ήταν αφιερωμένος στον Απόλλωνα Πύθιο Σωτήρα και δέσποζε στο δημόσιο χώρο της πόλης, βρίσκεται στο κέντρο της Άρτας, κοντά στην πλατεία Κιλκίς. Χρονολογείται γύρω στο 500 π.Χ., με βάση πώρινα αρχιτεκτονικά μέλη, που βρέθηκαν διάσπαρτα στον περιβάλλοντα

χώρο, ωστόσο στην ίδια θέση πρέπει να υπήρχαν και παλαιότερα ιερά του Απόλλωνα. Στο ναό αυτό, που ήταν το κύριο ιερό της πόλης, φαίνεται ότι οι αρχές ανέθεταν τα δημόσια κείμενα, όπως προκύπτει από την εύρεση ενός σημαντικού δημόσιου εγγράφου, μιας ενεπίγραφης στήλης με κείμενο συνθήκης καθορισμού των ορίων μεταξύ των πόλεων Αμβρακίας και Χαράδρου, που χρονολογείται στο 2ο αι. π.Χ., αμέσως μετά τη ρωμαϊκή κατάκτηση, και παρέχει σημαντικές πληροφορίες για τη διοίκηση των ηπειρωτικών πόλεων.

Ο ναός ήταν μεγαλοπρεπής, δωρικού ρυθμού, περίπτερος, με πρόναο και επιμήκη σηκό, και είχε διαστάσεις 44 x 20,75 μ. Στο βάθος του σηκού διατηρείται η θεμελίωση του βήθρου για το άγαλμα ή το σύμβολο του Απόλλωνα. Από το μνημείο σώζεται μόνο η κρηπίδα και η ευθυντηρία, αφού ήδη από τους πρώιμους χριστιανικούς χρόνους άρχισε να λιθολογείται, καθώς χρησίμευσε ως λατομείο, ενώ την ίδια περίοδο επάνω στα αρχαία ερείπια κατασκευάστηκαν και κεραμοσκεπείς τάφοι.

Από το 1964, οπότε έγινε γνωστή η ύπαρξη του μνημείου, άρχισε δοκιμαστική ανασκαφική έρευνά του από την αρχαιολόγο Ιουλία Βοκοτοπούλου. Η ανασκαφή συνεχίστηκε κατά τα έτη 1966 και 1968 και ολοκληρώθηκε την περίοδο 1975-1977.

6.5 Θεραπευτικός Τουρισμός

Η περιοχή Χανοπούλου αποτελούσε ανέκαθεν τόπο Ιαματικών Λουτρών και τόπο επισκέψεων πολλών ατόμων από την γύρω περιοχή για την θεραπεία τους.

Ο εκσυγχρονισμός και η ανακαίνιση των χώρων με έμφαση στην παράδοση, την φιλοξενία και την σπιτική κουζίνα που πραγματοποίησε η νέα διεύθυνση των Λουτρών, καθώς και η μοναδικότητα των Ιαματικών Λουτρών, τοποθετούν τα λουτρά Χανοπούλου ως ένα προσφιλή τόπο προορισμού πολλών επισκεπτών απ' όλη την Ελλάδα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

7.1 ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΙΩΣΙΜΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Με τον όρο «βιώσιμη» τουριστική ανάπτυξη περιγράφεται ο τύπος της τουριστικής ανάπτυξης που δραστηριοποιείται ισόρροπα στην τοπική, κοινωνική, οικονομική, πολιτισμική και περιβαλλοντική δομή της κάθε τουριστικής περιοχής, διαμορφώνοντας παράλληλα όρους (υπηρεσίες, υποδομές, τεχνογνωσία) για την συνεχή ανατροφοδότηση της (Κοκκώσης Χ. και Τσάρτας Π.: 2001). Οι κυρίαρχες παράμετροι της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης είναι οι ακόλουθες:

- Ειδικός σχεδιασμός της τουριστικής ανάπτυξης, με στόχο την ισορροπία ανάμεσα στην κοινωνία, την οικονομία και το περιβάλλον.
- Ενίσχυση όλων των μέτρων (τοπικές αναπτυξιακές πρωτοβουλίες, λειτουργικές διασυνδέσεις ανάμεσα στους διαφορετικούς κλάδους της οικονομίας, έρευνα, εκπαίδευση, μάρκετινγκ) που συμβάλλουν στις διαδικασίες ανατροφοδότησης της ανάπτυξης.
- Ειδικό θεσμικό πλαίσιο που θα προωθή τις διαδικασίες της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης και την τοπική συμμετοχή.
- Προώθηση μέτρων και πολιτικών που συμβάλλουν στην προστασία και την ανάδειξη του τοπικού φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος.
- Χρήση των ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού ως βασικού άξονα της τοπικής τουριστικής ανάπτυξης.

Οι σημαντικές ελλείψεις που παρουσιάζει ο σχεδιασμός και προγραμματισμός της τουριστικής ανάπτυξης, ακόμη και σε αναπτυγμένες χώρες, έχει οδηγήσει στην εφαρμογή προγραμμάτων βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης με διαφορετικό βαθμό επιτυχίας. Σε άλλες περιπτώσεις το υιοθετούμενο πρότυπο έχει λίγα μόνο χαρακτηριστικά της αειφορίας, ενώ σε άλλες περιπτώσεις περισσότερα. Η υιοθέτηση και προώθηση αυτού του προτύπου από υπερεθνικούς και εθνικούς φορείς που σχετίζονται με την τουριστική ανάπτυξη, αποτελεί σημαντική ένδειξη ότι ο αειφόρος τουρισμός σταδιακά θα επεκτείνεται στο διεθνή χώρο. Τη διαπίστωση αυτή ενισχύει και η παράλληλη δυναμική τάση ανάπτυξης των ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού που συμβάλλουν στη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη.

7.2 ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο όρος της βιώσιμης ανάπτυξης περιγράφει την διαδικασία μετασχηματισμού, όπου η εκμετάλλευση των πόρων, η κατεύθυνση των επενδύσεων, οι προσαρμογές στο θεσμικό πλαίσιο, ο πρασανατολισμός της τεχνολογικής ανάπτυξης εναρμονίζονται με τις μελλοντικές και σημερινές ανάγκες. Φυσικοί και ανθρωπογενείς πόροι, όπως επίσης και οι ίδιες ανθρώπινες κοινωνίες αποτελούν το κεφάλαιο στο οποίο χτίζεται το φαινόμενο τουρισμός. Αφού ο τουρισμός βασίζεται στην αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, δημιουργεί πιέσεις πολλές φορές στους πόρους αυτούς με αρνητικές επιπτώσεις.

Η βιωσιμότητα για τον τουρισμό, προσεγγίζεται ως μία προσπάθεια αντιμετώπισης και εξισορρόπησης όλων των συστατικών στοιχείων του αναπτυξιακού της συστήματος στο χώρο. Ο επιθυμητός βαθμός τουριστικής ανάπτυξης σχετίζεται άμεσα με τη φέρουσα ικανότητα του χώρου, η οποία όταν ξεπεραστεί δημιουργούνται προβλήματα.

Η φέρουσα ικανότητα αφορά περισσότερο το φυσικό περιβάλλον και τα οικοσυστήματα του, η ευαίσθητη ισορροπία των οποίων διέπεται από από εσωτερικούς μηχανισμούς με μη αναστρέψιμες αντιδράσεις σε εξωτερικές ανθρώπινες ή άλλες δράσεις επ'αυτών. Η τουριστική χωρητικότητα καταδεικνύει τα μεγέθη των τουριστικών ροών και δραστηριοτήτων και μπορεί να υποστηρίξει και να αφομοιώσει μία περιοχή, χωρίς αρνητικές επιπτώσεις στο οικονομικό, φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον της. Σύμφωνα με προτάσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού, η τουριστική χωρητικότητα θα πρέπει να διαφοροποιείται κατά περιοχή, με βάση το βαθμό προστασίας του περιβάλλοντος και τον τύπο της τουριστικής δραστηριότητας.

Η τουριστική χωρητικότητα, εκτός από περιβαλλοντική, έχει οικονομική και κοινωνική διάσταση και διαφοροποιείται ανάλογα με το χώρο, την περιβαλλοντική του σημασία και τον τύπο της τουριστικής δραστηριότητας. Σήμερα, όλο και περισσότερο, η οικονομική διάσταση (οφέλη και κόστος) του τουρισμού είναι στενά αλληλεξαρτώμενη από την περιβαλλοντική σχέση (όφελος και κόστος).

Τα περιθώρια και οι προοπτικές ανάπτυξης των αναξιοποίητων περιοχών της κάθε περιφέρειας αξιολογούνται κυρίως ανάλογα με τους φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους, την τουριστική ζήτηση και την προσφορά, τα αστικά κέντρα και τα δίκτυα μεταφορών. Έτσι, περιβάλλον, τουρισμός, οικισμοί και δίκτυα, ως μέρη ενός ενιαίου

χωρικού συνόλου, παρέχουν τα βασικά στοιχεία αξιολόγησης των τουριστικών περιοχών με τελικό ζητούμενο τη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη.

Βασικό πρόβλημα που προκαλεί ο τουρισμός είναι η υποβάθμιση και η φθορά των φυσικών και πολιτιστικών πόρων στους οποίους βασίζεται, όταν ξεπερνά την μέγιστη χωρητικότητα, την αντοχή μιας περιοχής. Στα πλαίσια της παγκόσμιας περιβαλλοντικής συνειδητοποίησης ,νέες εναλλακτικές δραστηριότητες και μορφές τουρισμού γίνονται γνωστές και προτιμώνται, χωρίς όμως να υποκαθιστούν τον μαζικό τουρισμό που εξακολουθεί να υφίσταται.(Κοκκώσης Χ. και Τσιάρτας Π. 2001)

Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού διαφέρουν από τον μαζικό όταν:

§ Είναι μικρής, ελεγχόμενης και ρυθμιζόμενης κλίμακας.

§ Ενισχύουν οικονομικά και κοινωνικά τις τοπικές κοινωνίες.

§ Έχουν ποικιλία δραστηριοτήτων σε ατομική βάση.

§ Στηρίζονται σε βιώσιμα πρότυπα ανάπτυξης.

§ Ελαχιστοποιούν τις αρνητικές επιδράσεις στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον.

Αυτό σημαίνει πώς οι φυσικοί πόροι, που είναι απαραίτητοι για την ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού πρέπει να διαχειρίζονται ήπια και να μην εξαντληθούν, να εντάσσεται στα πλαίσια της αειφορίας.

Γι'αυτό η ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού πρέπει να είναι σχεδιασμένη έτσι, που να εξασφαλίζεται ο βιώσιμος χαρακτήρας της και να διαφοροποιείται ανά περιοχή ,για να είναι προσαρμοσμένη στις ιδιαίτερες δραστηριότητες και στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κάθε περιοχής.

Οι μορφές αυτές χρησιμοποιούν επί το πλείστον ελαφρότερες υποδομές, προσαρμοσμένες στο περιβάλλον και έχουν τη δυνατότητα να διαχέουν τις διάφορες τουριστικές δραστηριότητες στην ενδοχώρα, βοηθώντας ταυτόχρονα την τοπική αναπτυξιακή διαδικασία και την συγκράτηση των τοπικών πληθυσμών σε ορεινές και προβληματικές περιοχές. Απευθύνονται σε ομάδες ειδικών τουριστικών ενδιαφερόντων και αφορούν δραστηριότητες που δεν επηρεάζονται από τις εποχές του χρόνου. Διευρύνουν έτσι την τουριστική ζήτηση, αμβλύνουν την εποχικότητα και εμπλουτίζουν το τουριστικό προϊόν του τόπου.

7.3 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ

Η Ήπειρος παράγει κτηνοτροφικά προϊόντα τρεις φορές περισσότερα από όσα καταναλώνει, τα οποία χαρακτηρίζονται από την υψηλή τους ποιότητα. Πιο συχνά στην περιφέρεια Ηπείρου συναντάμε την πτηνοτροφία και την αιγοπροβατοτροφία. Επίσης, στους νομούς Πρέβεζας και Άρτας σημαντική δύναμη παρουσιάζει ο ο τομέας της χοιροτροφίας. Οι κτηνοτροφικές μονάδες είναι διάσπαρτες σε όλη την περιφέρεια της Ηπείρου, εκτός από το νοτιοανατολικό και βόρειο τμήμα της.

Αυτές οι δραστηριότητες έχουν σημαντική βαρύτητα στην οικονομική ανάπτυξη της περιφέρειας.

Στην περιοχή της Ηπείρου παράγονται τα εξής προϊόντα:

- Κρασί αμπελουργίας, που οι επιχειρήσεις εδρεύουν στο Μέτσοβο και την Ζίτσα.
- Τσίπουρο, που τυποποιείται στο Μολυδοσκέπαστο και τον Έλαφο.
- Εσπεριδοειδή, κυρίως στην Πρέβεζα ,στον Σαγιαδά Θεσπρωτίας και στην Γλυκή, καθώς και στον δήμο Θεσπρωτίας.
- Ελαιοκομικά προϊόντα, κυρίως στην Πρέβεζα και στη Νέα Σινώπη.
- Κτηνοτροφικά προϊόντα.

7.3.1 ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ

Τα κτηνοτροφικά προϊόντα ζωικής παραγωγής της Ηπείρου έχουν πολύ καλή φήμη και πολλές γνωστές και μεγάλες βιομηχανίες ιδρύουν εργοστάσια και επενδύουν αρκετά χρήματα στην περιοχή για την καταλληλότερη παραγωγή και αξιοποίηση τους. Η υποδομή σε βιοτεχνίες επεξεργασίας κρέατος και γάλακτος και σε σφαγεία είναι επαρκής.

Δυναμικά προϊόντα της περιφέρειας Ηπείρου είναι σίγουρα και τα γαλακτοκομικά. Παράγει:

- Γαλοτύρι
- Φέτα
- Κεφαλογραβιέρα και
- Μετσοβόνη, το οποίο παράγεται μόνο στο Μέτσοβο.

Αναπτυγμένη και με σχετικά ικανοποιητική παραγωγή, είναι και η ιχθυοκαλλιέργεια, με πιο γνωστές μονάδες αυτή στο Τέροβο, στον ποταμό Λούρο και στην Κλειδωνιά Κονίτσης. Εκεί κυρίως παράγεται πέστροφα.

7.3.2 ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ

Στην Ήπειρο υπάρχει μεγάλος αριθμός δασικών εκτάσεων με αξιόλογα παραγωγικά δάση. Η παραγόμενη ξυλεία στην περιοχή συνήθως προωθείται για επεξεργασία σε άλλες περιοχές. Οι διαδικασίες εκμετάλλευσης δασών και η διαχείριση διαφέρουν αφού ποικίλει το μέγεθος, η ποιότητα και η θέση των δασών. Γίνεται παραγωγή ξύλου για αρκετές χρήσεις (καυσόξυλα, κάρβουνα, τεχνική ξυλεία, βιομηχανικό ξύλο κ.ά.), αλλά παράγονται και άλλα δασικά προϊόντα όπως:

- Βότανα
- Κάστανα
- Δαφνόφυλλα
- Φυτόχωμα

Με την εμπορία των συγκεκριμένων προϊόντων ασχολείται ένας μικρός αριθμός του ορεινού πληθυσμού. Επίσης στην περιοχή της Άρτας, θεωρείται επιπλέον προσόν η εμπορία χριστουγεννιάτικων δέντρων-ελάτων.

Τα τοπικά προϊόντα προέρχονται κυρίως από μικρού μεγέθους επιχειρήσεις, τοπικού κυρίως χαρακτήρα, που βρίσκονται διάσπαρτες σε όλο τον ορεινό χώρο της περιοχής. Η έλλειψη επιχειρηματικής στρατηγικής και τοπικών υποστηρικτικών δομών έχει σαν συνέπεια την ανεπαρκή αξιοποίηση των εξαιρετικής ποιότητας τοπικών πρώτων υλών.

Ωστόσο, η ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού δημιουργεί αυξημένη ζήτηση για μεταποιημένα προϊόντα ποιότητας του αγροδιατροφικού τομέα και για προϊόντα παραδοσιακής βιοτεχνίας - χειροτεχνίας.

Η παραγωγή προϊόντων τα οποία θα απευθύνονται στην τουριστική και αγροτουριστική αγορά, θα έχουν ιδιαίτερη ανάπτυξη, υπό την προϋπόθεση βέβαια της καλής ποιότητας της ιδιαιτερότητας και της έμφασης στην παράδοση της περιοχής. Σε γενικές γραμμές, η ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού στην περιοχή, αποτελεί κίνητρο για τη δημιουργία και ανάπτυξη μικρών επιχειρήσεων παραγωγής τοπικών προϊόντων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

8.1 ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ

ΣΥΝΟΛΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2010

Πίνακας 8.1

Νομοί	Ξενοδοχειακά Καταλύματα
Άρτα	14
Θεσπρωτία	54
Ιωάννινα	197
Πρέβεζα	96
Σύνολο	361

ΠΗΓΗ: ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΚΛΙΝΩΝ ΣΤΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟΥ ΤΥΠΟΥ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΤΑ ΕΤΗ 2008 – 2010

Πίνακας 8.2

Νομοί	2008	2009	2010
Άρτα	41,4%	42,0%	31,4%
Θεσπρωτία	35,3%	30,1%	30,1%
Ιωάννινα	37,0%	36,5%	32,5%
Πρέβεζα	40,6%	40,3%	34,8%
Σύνολο Χώρας	56,7%	51,1%	48,1%

ΠΗΓΗ: ΣΕΤΕ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τα έτη 2008- 2010 στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου στην περιφέρεια Ηπείρου σημειώθηκαν περίπου 100,000 ανά χρόνο, που αντιστοιχεί στο μόλις 1,5% των διανυκτερεύσεων της χώρας.

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΚΛΙΝΩΝ ΣΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ ΤΑ ΕΤΗ 2001 - 2011

Πίνακας 8.3

2001	9,758
2002	10,222
2003	10,419
2004	10,530
2005	10,933
2006	10,880
2007	11,286
2008	12,773
2009	13,457
2010	14,594
2011	14,458
Δ 2001 – 2011	49,93%

ΠΗΓΗ: ΣΕΤΕ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ

8.2 ΑΝΑΛΥΣΗ S.W.O.T.

Η ανάλυση S.W.O.T. είναι μία σχετικά απλή και πολύ διαδεμένη μέθοδος, που παραθέτει τις δυνάμεις και τις αδυναμίες της επιχείρησης ή του τόπου απέναντι στις ευκαιρίες και απειλές που καθορίζει το εξωτερικό περιβάλλον. Αρχικά συσχετίζονται οι δυνάμεις, οι αδυναμίες, οι ευκαιρίες και οι απειλές. Στη συνέχεια γίνεται προσπάθεια να εκμεταλλευτούν οι δυνάμεις, να ξεπεράσουν οι αδυναμίες, να εκμεταλλευτούν οι ευκαιρίες και τέλος να προστατευτεί από τις απειλές μέσω σχεδίων. Γενικά είναι ένα παραγωγικό και χρήσιμο εργαλείο στρατηγικής ανάλυσης μόνο, αν εφαρμόζεται κατάλληλα. Η επιτυχημένη εφαρμογή της S.W.O.T. ανάλυσης στηρίζεται στην απλότητα της. Επιτρέπει την σύνθεση διαφορετικών τύπων πληροφοριών τόσο ποσοτικών όσο και ποιοτικών. Η ανάλυση S.W.O.T. μπορεί να μετατρέψει μια αδυναμία σε ένα βασικό πλεονέκτημα. (Σιώμκος, Γ.Ι., 2003)

Αδύνατα σημεία – Κίνδυνοι

- Περιορισμένη περίοδος (καλοκαίρι, τριήμερα, αργίες)
- Χαμηλή ποιότητα καταλυμάτων
- Υπερσυγκέντρωση καταλυμάτων (π.χ. Πάργα, Ιωάννινα), έλλειψη σε άλλες περιοχές (Τζουμέρκα, Κόνιτσα)
- Έλλειψη υποδομών για αθλητικό τουρισμό
- Αναξιοποίητα πολιτισμικά στοιχεία/ μνημεία
- Έλλειψη κατάρτισης προσωπικού

Δυνατά σημεία – Ευκαιρίες

- Φυσικό περιβάλλον
- Ποικίλες επιλογές διαφορετικού τύπου τουριστικών προορισμών
- Παραδοσιακοί οικισμοί
- Πολιτιστικά αξιοθέατα
- Δραστηριότητες
- Εναλλακτικός τουρισμός

8.3 Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Αν και η Ήπειρος υστερεί σε καταλύματα και υπηρεσίες σήμερα υπάρχουν δείγματα ανάπτυξης και ενίσχυσης του τουριστικού προϊόντος. Μερικά από αυτά είναι τα εξής:

- Βελτίωση τουριστικού περιβάλλοντος
- Δείγματα ανάπτυξης στον εναλλακτικό τουρισμό
- Προώθηση και προβολή
- Ενίσχυση από προγράμματα
- Προσπάθειες τοπικών επιχειρηματιών

Βασικοί προορισμοί και τα πιο δημοφιλή είδη εναλλακτικού τουρισμού στην περιφέρεια Ηπείρου:

Πίνακας 8.4

ΜΟΡΦΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	Κ ό ν ι τ σ α	Ζ α γ ό ρ ι	Μ έ τ σ ο β ο	Τ ζ ο υ μ έ ρ κ α	Α μ β ρ α κ ι κ ός	Α χ έ ρ ο ν τ α ς	Κ α λ α μ ά ς	Ι ω ά ν ν ι ν α
Αγροτουρισμός	•	•	•					
Οικοτουρισμός	•	•	•	•	•	•	•	•
Θαλάσσιος					•	•		
Χειμερινός	•		•					
Περιπέτειας	•	•	•	•		•	•	
Περιηγητικός		•			•	•		•
Ιαματικός	•				•			
Αθλητικός								•
Εκπαιδευτικός	•	•	•	•	•	•	•	•
Θρησκευτικός			•					•
Συνεδριακός			•					•
Εκθεσιακός								•

ΠΗΓΗ: Ενημερωτικά φυλλάδια ΕΟΤ (γραφείο Ιωαννίνων) - ΟΤΑ περιοχών

Σημαντική ανάπτυξη σημείωσαν οι εναλλακτικές δραστηριότητες που σχετίζονται με τη φύση (οικοτουρισμός – υπαίθριες δραστηριότητες). Δημιουργήθηκαν σημαντικές υποδομές και επιπλέον προγραμματίζονται και οργανωμένες εκδηλώσεις πανελλήνιας και παγκόσμιας εμβέλειας. Στον επόμενο πίνακα αποτυπώνονται οι σημαντικότερες από τις δραστηριότητες αυτές.

Πίνακας 8.5

Εναλλακτικές Δραστηριότητες	Κ ό ν ι τ σ α	Ζ α γ ό ρ ι	Μ έ τ σ ο β ο	Τ ζ ο υ μ έ ρ κ α	Α μ β ρ α κ ι κ ό ς	Α χ έ ρ ο ν τ α ς	Κ α λ α μ ά ς	Ι ω ά ν ν ι ν α	Π ά ρ γ α
Rafting-καγιάκ	•	•		•	•	•	•		
Διάσχιση φαραγγιού	•	•		•		•			
Flying fox	•			•					
Αιωροπτερισμός	•	•		•	•	•			
Αναρρίχηση	•	•		•					
Ορειβασία	•	•	•	•				•	
Ιππασία	•	•	•	•			•		
Ποδηλασία βουνού	•	•	•	•					
Σκί	•	•	•	•					
Θαλάσσια σπόρ					•	•	•		•
Παραδοσιακές δραστηριότητες	•	•	•			•	•		

ΠΗΓΗ: Ν.Α. Ιωαννίνων, Άρτας, Πρέβεζας, Θεσπρωτίας: Ήπειρος- Τόπος Γεφυρών (οδηγός οικοτουρισμού- www.ecotour-epirus.gr)

8.4 ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η Ήπειρος, έχει αξιοποιήσιμο δυναμικό ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως δασικό πλούτο, υδάτινο δυναμικό, υπολλείματα αγροτικών εκμεταλλεύσεων κ.ά. Ιδιαίτερη ταυτότητα για την περιοχή, αποτελεί το φυσικό περιβάλλον που είναι αρμονικά δεμένο με την ιστορία του τόπου και έχει αρχιτεκτονικούς πόρους και πλούσιο πολιτιστικό απόθεμα.

Η προστασία του περιβάλλοντος είναι σημαντικό στοιχείο για την καταλληλότερη ανάπτυξη του τόπου.

Η δυναμική σχέση περιβάλλοντος και τουρισμού αποκτά ολοένα και μεγαλύτερη σημασία, λόγω:

1) της εμφάνισης νέων προορισμών που αυξάνουν τον ανταγωνισμό, προσφέροντας ανέπαφο περιβάλλον ως τουριστικό προϊόν και

2) του συνεχώς αυξανόμενου ενδιαφέροντος του σύγχρονου επισκέπτη για βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος στον προορισμό.

Η αυξανόμενη περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση αποτελεί ένα βασικό παράγοντα επιλογής των προορισμών που στηρίζονται στην ποιότητα της τουριστικής προσφοράς και στην ποιότητα των περιβαλλοντικών πόρων (Brida J.G. and Pereyra J.S., 2009, Gronau W. and Kaufmann R., 2009, Orams M.B., 1997).

Στην Ήπειρο μπορούν να αναπτυχθούν οι περισσότερες εναλλακτικές μορφές τουρισμού, καθώς υπάρχουν περιοχές με μεγάλες δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης, περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και περιοχές σπουδαίας πολιτιστικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς. Οι μορφές αυτές πρέπει να είναι άρρηκτα συνδυασμένες με την αγροτική μας παραγωγή και τα τοπικά προϊόντα, αφού μόνο έτσι τα οφέλη θα είναι πολλαπλά.

Μέσω της ανάπτυξης τέτοιων μορφών τουρισμού θα καταφέρουμε:

- Να συμπληρωθεί το γεωργικό εισόδημα
- Να βελτιωθούν οι συνθήκες διαβίωσης του αγροτικού πληθυσμού
- Να συγκρατηθεί ο αγροτικός πληθυσμός στους τόπους διαμονής του
- Να γίνεται διάθεση των τοπικών γεωργικών προϊόντων
- Να προστατευτεί, να διατηρηθεί, να αξιοποιηθεί το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον της κάθε περιοχής

Ο τουρισμός παρά τις ιδιαιτερότητες της περιοχής και την έλλειψη υποδομής υψηλού επιπέδου, θεωρείται για την Ήπειρο σημαντικός πλουτοπαραγωγικός πόρος. Η τουριστική βιομηχανία αναπτύσσεται διαρκώς αποτελώντας το μεγάλο πλεονέκτημα για την ανάπτυξη του τριτογενή τομέα.

Στον τομέα του τουρισμού οι στρατηγικές επιδιώξεις συνοψίζονται στα παρακάτω:

- Ενιαία και ολοκληρωμένη αντιμετώπιση του τουριστικού προορισμού «ΗΠΕΙΡΟΣ»
- Καθιέρωση της Ηπείρου ως προορισμού τεσσάρων εποχών με την ανάπτυξη του μαζικού τουρισμού, του θαλάσσιου τουρισμού, του οικοτουρισμού-αγροτουρισμού και του θεματικού τουρισμού (αθλητικός, πολιτισμικός, εκπαιδευτικός, γαστρονομικός, συνεδριακός, αστικός, θρησκευτικός, ιαματικός)

- Στοχευμένη προβολή, προώθηση και διάδοση του τουριστικού προϊόντος της περιφέρειας Ηπείρου στην Ελλάδα και στο εξωτερικό
- Διατήρηση του βέλτιστο περιβαλλοντικού ισοζυγίου σε σχέση με την τουριστική ανάπτυξη
- Βελτίωση των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών

Προτάσεις για ανάπτυξη του τουρισμού στην Ήπειρο

- Προσδιορισμός της ταυτότητας της περιφέρειας και προβολή της στο εσωτερικό και εξωτερικό
- Δημιουργία συνεργασιών σε τοπικό επίπεδο μεταξύ ξενοδοχειακών επιχειρήσεων, tour operators και λοιπών επαγγελματιών του κλάδου
- Επέκταση του τουριστικού προϊόντος με την ανάδειξη των δυνατοτήτων που προσφέρονται (εναλλακτικές μορφές τουρισμού) καθόλη την διάρκεια του χρόνου
- Βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών
- Προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς
- Ανάπτυξη και προώθηση του εναλλακτικού τουρισμού
- Αξιοποίηση αρχαιολογικών χώρων

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Α) ΠΗΓΕΣ

http://www.hotelsline.gr/root/newhotel/mx/m_loannina_axiotheata.asp , ανακτήθηκε στις 5 Ιανουαρίου 2012

http://tzoumerka-murgia.gr/site/index.php?option=com_content&view=article&id=102&Itemid=104&lang=el , ανακτήθηκε στις 5 Ιανουαρίου 2012

http://tzoumerka-murgia.gr/site/index.php?option=com_content&view=article&id=66&Itemid=78&lang=el , ανακτήθηκε στις 5 Ιανουαρίου 2012

http://cultureportalweb.uoi.gr/cultureportalweb/article.php?article_id=613&topic_id=119&level=2&belongs=9&area_id=45&lang=gr , ανακτήθηκε στις 8 Ιανουαρίου 2012

http://www.tzoumerka.info/index.php?lang_code=el , ανακτήθηκε στις 8 Ιανουαρίου 2012

<http://www.tzoumerka-theasis.gr/grpage1.html> , ανακτήθηκε στις 8 Ιανουαρίου 2012

<http://www.paramythia-online.gr/paramythia/index.php/sitemap> , ανακτήθηκε στις 10 Ιανουαρίου 2012

http://www.visitgreece.gr/el/touring/on_foot/travelling_to_gorilas_aghios_arsenios , ανακτήθηκε στις 29 Ιανουαρίου 2012

<http://www.europe-greece.com/article.php?i=375> , ανακτήθηκε στις 29 Ιανουαρίου 2012

<http://www.visitpreveza.gr/index.php/proorismoi-stin-preveza/culture-preveza/item/44-potamos-acherontas> , ανακτήθηκε στις 5 Φεβρουαρίου 2012

<http://www.paramythia-online.gr/acheron/acheron.htm> , ανακτήθηκε στις 8 Φεβρουαρίου 2012

<http://www.e-sivota.gr/> , ανακτήθηκε στις 8 Φεβρουαρίου 2012

<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CE%AC%CF%81%CE%B3%CE%B1> , ανακτήθηκε στις 13 Φεβρουαρίου 2012

<http://www.in2life.gr/articles/181030/article.aspx> , ανακτήθηκε στις 15 Φεβρουαρίου 2012

http://www.prevezaguide.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=2&Itemid=8 , ανακτήθηκε στις 15 Φεβρουαρίου 2012

<http://traveldailynews.gr/columns/article/1244> , ανακτήθηκε στις 28 Φεβρουαρίου 2012

<http://www.anthropos.gr/spots/tourism/> , ανακτήθηκε στις 17 Μαρτίου 2012

http://1gym-triandr.thess.sch.gr/activ_gr.files/spring.files/Drasthri.htm , ανακτήθηκε στις 20 Μαρτίου 2012

<http://www.visitgreece.gr/el/nature/agrotourism> , ανακτήθηκε στις 23 Μαρτίου 2012

<http://www.greenbanking.gr/el/BusinessSectors/Oikotourismos> , ανακτήθηκε στις 25 Μαρτίου 2012

http://www.eeki.gr/pegasus/bin/pegweb3.dll?method=../h901/faq0011&code=114741&pcode=H901_CD114741&temp=1 , ανακτήθηκε στις 17 Απριλίου 2012

http://www.visitgreece.gr/el/leisure/wellness/thermal_baths , ανακτήθηκε στις 17 Απριλίου 2012

<http://www.whatgr.com/ia/ta-iamatika-loytra.html> , ανακτήθηκε στις 23 Απριλίου 2012

<http://www.sigmalive.com/simerini/analiseis/other/508249> , ανακτήθηκε στις 26 Απριλίου 2012

<http://altertourism.gr/morfes-tourismou/thalassios-tourismos> , ανακτήθηκε στις 20 Ιουνίου 2012

<http://www.atpreveza.gr/aksiotheata/item/58> , ανακτήθηκε στις 20 Ιουνίου 2012

http://ambrakikos.blogspot.gr/2012_10_01_archive.html , ανακτήθηκε στις 22 Ιουνίου 2012

http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9B%CE%AF%CE%BC%CE%BD%CE%B7_%CE%96%CE%B7%CF%81%CE%BF%CF%8D, ανακτήθηκε στις 22 Ιουνίου 2012

<http://www.kalamas-acherontas.gr/perioxes/kalodiki>, ανακτήθηκε στις 16 Ιουλίου 2012

<http://www.europe-greece.com/article.php?i=375>, ανακτήθηκε στις 16 Ιουλίου 2012

B) ΜΕΛΕΤΕΣ

http://www.ntua.gr/MIRC/6th_conference/presentations/1_main_sessions/3rd_session/TRIAN_TAFILLOU%20D%20H.pdf

http://estia.hua.gr:8080/dspace/bitstream/123456789/1178/1/Gkorogia_Euthalia.pdf

Γ) ΒΙΒΛΙΑ

«Ελληνική Βιβλιογραφία»

- 1) Ανδριώτης Κ. (2006), Αειφορία- Εναλλακτικές μορφές τουρισμού, Αθήνα: Σταμούλης
- 2) Αποστολόπουλος, Κ. και Σδράλη, Δ. (2009). Εναλλακτικός και Ήπιος Τουρισμός Υπαίθρου, Εκδόσεις Ελληνοεκδοτική
- 3) Βαρβαρέσος Σ. (2000), Τουρισμός- Οικονομικές Προσεγγίσεις, Αθήνα: Προπομπός, Αθήνα
- 4) Βαρβαρέσος Σ. (2000), Τουρισμός: Έννοιες, Μεγέθη, Δομές, η Ελληνική Πραγματικότητα, Εκδόσεις Προπομπός
- 5) Γκούβος Χ. (2009). Η Ιστορία του Νομού Πρεβέζης, εκδόσεις του ιδρύματος Μουσείο Τεχνών και Επιστημών Πρέβεζας
- 6) Ηγουμενάκης Ν., Καραβίτης Κ., Λύτρας Π. (1998), Εισαγωγή στον Τουρισμό, Αθήνα: Interbooks
- 7) Καινοτόμα επιδοτούμενα επιχειρηματικά σχέδια, Τόμος Α, Εκδόσεις: Νέες αγροτικές εκδόσεις
- 8) Κοκκώσης Χ. και Τσιάρτας Π.,(2001), Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη και Περιβάλλον, Εκδόσεις Κριτική
- 9) Οικο-Τουριστικός οδηγός Κόνιτσας Μαστροχωρίων,(2008), Εκδόσεις: Νομαρχιακή αυτοδιοίκηση Ιωαννίνων Ήπειρος Α.Ε., Ιωάννινα
- 10) Περιοδικό 'Κορυφές', Τεύχος 53, Εκδόσεις : ΕΟΣ Αχαρνών
- 11) Περιοδικό 'Κορυφές', Τεύχος 55, Εκδόσεις : ΕΟΣ Αχαρνών
- 12) Περιοδικό 'Κορυφές', Τεύχος 56, Εκδόσεις : ΕΟΣ Αχαρνών
- 13) Περιοδικό 'Κορυφές', Τεύχος 59, Εκδόσεις : ΕΟΣ Αχαρνών
- 14) Πλήρης τουριστικός οδηγός για τα Δυτικά Τζουμέρκα και Κατσανοχώρια (2004), Δήμοι Πραμάντων- Τζουμέρκων- Κατσανοχωρίων
- 15) Σιώμος, Γ.Ι., Ph. D, (2003), Εισαγωγή στο Στρατηγικό Μάρκετινγκ (2^η έκδοση), Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης
- 16) Σφακιανάκης Μ. (2000), Εναλλακτικές μορφές τουρισμού, Αθήνα: Έλλην
- 17) Φράγκος, Χ. Κ. , Β. Se M. Se Ph.D, (2010), Ήπειρος- Βόρεια Ήπειρος Τζουμέρκα και Κατσανοχώρια (Ιστορία, Λαογραφία, Πολιτιστικά Μνημεία, Τουρισμός), Εκδόσεις Χρ. Φράγκου

«Ξένη Βιβλιογραφία»

- 1) Brida, J.G. and Pereyra, J.S., "Tourism Taxation and Environmental Quality in a Model with Vertical Differentiation". International Journal of Tourism, Vol. 4 (1), 2009
- 2) Eagles, P.J., McCool, S.F. and Haynes, C.D., 'Sustainable Tourism in Protected Areas: Guidelines for Planning and Management', Madrid, Spain: IUNC-The World Conservation Union, 2002
- 3) Gronau, W. and Kaufmann, R., "Tourism as a Stimulus for Sustainable Development in Rural Areas: A Cypriot Perspective". International Journal of Tourism, Vol. 4 (1), 2009

- 4) Gössling, S., Hall, C.M. and Weaver, D., 'Sustainable Tourism Futures: Perspectives on Systems, Restructuring and Innovations', New York: Routledge, 2009
- 5) Harris, R., Griffin, T. and Williams, P., 'Sustainable tourism: A Global Perspective', Oxford: Elsevier Butterworth and Heinemann, 2002
- 6) Hjalager, A.M., "Tourism and the Environment: The Innovation Connection". Journal of Sustainable Tourism, Vol. 4 (4), 1996
- 7) Orams, M.B., "The Effectiveness of Environmental Education: Can WE Turn Tourists into 'Greenies'". Progress in Tourism and Hospitality Research, Vol. 3 (4), 1997.
- 8) William C. Gartner (1996), Tourism Development, Principles, Processes, and Policies
International Thomson Publishing.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1. Περιφέρεια Ηπείρου

http://www.hotelsline.gr/root/newhotel/mx/m_Epirus.asp

Εικόνα 2. Νομός Άρτας

http://www.hotelsline.gr/root/newhotel/mx/m_Arta_diam.asp

Εικόνα 3. Νομός Θεσπρωτίας

http://www.hotelsline.gr/root/newhotel/mx/m_Thesprotia_diam.asp

Εικόνα 4. Νομός Ιωαννίνων

http://www.hotelsline.gr/root/newhotel/mx/m_Ioannina_diam.asp

Εικόνα 5. Νομός Πρεβέζης

http://www.hotelsline.gr/root/newhotel/mx/m_Preveza_diam.asp

Εικόνα 6. Οικοτουρισμός

<http://www.svoronou.gr/?cat=11>

Εικόνα 7. Αγροτουρισμός

<http://agrotourismos.wordpress.com/category/%CE%BF%CF%86%CE%B5%CE%BB%CE%B7-%CE%B1%CE%B3%CF%81%CE%BF%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%85/>

Εικόνα 8. Θρησκευτικός Τουρισμός

<http://www.epirus.org/?tag=%CE%AC%CF%81%CF%84%CE%B1>

Εικόνα 8. Συνεδριακός Τουρισμός

http://parapona-rodou.blogspot.gr/2011/04/blog-post_343.html

Εικόνα 9. Τουρισμός Υγείας

<http://www.ypervasinews.gr/news/?cat=24&paged=2>

Εικόνα 10. Εκπαιδευτικός Τουρισμός

<http://www.magnesia-tourism.gr/%CE%95%CE%BD%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%B1%CE%BA%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82%CE%A4%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82/%CE%95%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82/tabid/376/language/el-GR/Default.aspx>

Εικόνα 11. Θαλάσσιος Τουρισμός

<http://www.visitgreece.gr/el/downloads/brochures/nautical>

Εικόνα 12. Πολιτιστικός Τουρισμός

<http://www.eklogika.gr/page/yousentus/yousentus2>

Εικόνα 13. Τουρισμός Περιπέτειας

<http://www.setimes.com/cocoon/setimes/xhtml/el/features/setimes/roundup/2012/01/18/round-up-bs-05>

Εικόνα 14. Αθλητικός Τουρισμός

http://www.plan.gr/prog-enallaktikos_tourismos

Εικόνα 15. Ορεινός Τουρισμός

<http://zagoriou.blogspot.gr/2011/05/blog-post.html>

Εικόνα 16. Χειμερινός Τουρισμός

<http://www.travelpress.gr/article/accommodation/id/559>

Εικόνα 17. Λαϊκός Τουρισμός

<http://www.turkeyrafting.com/tr/kamping.html>

Εικόνα 18. Τουρισμός Τρίτης Ηλικίας

<http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22770&subid=2&pubid=63711982>

Εικόνα 19. Canoe, Kayak, Rafting, Monoraft, Hotdog

http://www.matheallios.com/2012/07/blog-post_06.html

Εικόνα 20. Σκι, Snowboard

<http://www.report24.gr/ta-xalase-o-keros-stous-latris-tou-ski.htm>

Εικόνα 21. Ορεινή πεζοπορία, ορειβασία

<http://mountain-vacation.pblogs.gr/2009/03/oreibasias.html>

Εικόνα 22. Parapente, 2θέσιο αλεξίπτωτο πλαγιάς

<http://www.ousebouger.com/loisirs.php?id=Decollage%20parapente&cp=95770&activite=Insolite>

Εικόνα 23. Ιππασία

http://www.tampouloukia.gr/2012/06/blog-post_6284.html

Εικόνα 24. Τζουμέρκα και Κατσανοχώρια

http://www.hotelsline.gr/root/newhotel/mx/m_Katsanochoria_diam.asp

Εικόνα 25. Μονή Τσουκάς

<http://www.panoramio.com/user/25850/tags/%CE%95%CE%9A%CE%9A%CE%9B%CE%97%CE%A3%CE%99%CE%95%CE%A3>

Εικόνα 26. Μονή Κηπίνας

http://www.all-ioannina-hotels.com/el/locations/boreia_tzoumerka/apodraste_sta_ioannina

Εικόνα 27 και 28. Μονή Βύλιζας

http://sirrakiotis.blogspot.gr/2011/07/blog-post_30.html

Εικόνα 29. Ναός Κοίμησης της Θεοτόκου

<http://www.pocket-guide.gr/gr/city-%CE%9B%CF%85%CE%B3%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B9%CE%BF-10543>

Εικόνα 30. Πρέβεζα

<http://www.ibooking.gr/reservations/preveza/poseidon-beach-hotel.html>

Εικόνα 31. Ποταμός Αχέροντας

<http://www.epiruslive.gr/2012/09/glykh-thesprwtias-synelhpthsan-2-atoma-gia-aythairetes-kataskeyes-entos-tou-potamou-axeronta/potamos-axerontas/>

Εικόνα 32. Αμβρακικός Κόλπος

<http://www.epoxi.gr/seeing6.htm>

Εικόνα 33. Ηγουμενίτσα

http://epirusgate.blogspot.gr/2012/09/blog-post_8480.html

Εικόνα 34. Σύβοτα

http://www.gandmclub.com/2011/10/blog-post_08.html

Εικόνα 35. Σπηλιά

<http://travelforum.gr/index.php?topic=138.0>

Εικόνα 37. Πάργα

<http://parganews.com/%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%B3%CE%B1/%CE%B4%CF%81%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B9%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B5%CF%82-%CE%B1%CF%85%CF%84%CE%AE-%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%BA%CF%85%CF%81%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AE-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD%E2%80%9D#axzz2EI7IQ0p1>

Εικόνα 38. Το γεφύρι της Άρτας

http://dide.art.sch.gr/joomla/index.php?option=com_weblinks&view=category&id=82&Itemid=498

Εικόνα 39. Αγροτουριστικές κατοικίες Θέασις
<http://www.tzoumerka-theasis.gr/>

Εικόνα 40. Βιώσιμη Ανάπτυξη
<http://www.aer.eu/events/regionaldevelopment/2009/preserve.html>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 3.1: ΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΣΤΑ ΔΥΤΙΚΑ ΤΖΟΥΜΕΡΚΑ ΚΑΙ ΚΑΤΣΑΝΟΧΩΡΙΑ

Χωριό	Σημαντικότερα Μοναστήρια και Εκκλησίες
Αετοράχη	Ιερός Ναός Αγίου Βλασίου (1647) Ιερός Ναός Αγίου Γεωργίου (1850) Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου (1860)
Αμπελοχώρι	Ιερός Ναός Αγίας Παρασκευής (1876)
Βαππιστής	Ιερός Ναός Αγίου Ιωάννου (1850) Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου (19 ^{ος} αιώνας)
Ελληνικό	Ιερά Μονή Τσούκας (1736) Ιερός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου (1661)
Καλαρρύτες	Ιερά Μονή της Κηπίνας (1212) Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου (1480)
Καλέντζι	Ιερά Μονή Αγίου Νικολάου (1630) Ιερός Ναός Φανερωμένης (1787) Ιερός Ναός Γεννήσεως της Θεοτόκου (1820)
Κέδρος	Ιερός Ναός Αγίου Αθανασίου (19 ^{ος} αιώνας)
Κορίτιανη	Ιερός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου (17 ^{ος} αιώνας) Ιερός Ναός Αγίου Συμεών (1622)

Ματσούκι	Ιερά Μονή της Βύλιζας (11 ^{ος} αιώνας)
Μιχαλίτσι	Ιερός Ναός Αγίων Πάντων (1836) Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου (1870)
Παλαιοχώρι Συρράκου	Ιερός Ναός της Παναγίας (1800) Ιερός Ναός Αγίου Παντελεήμονα (19 ^{ος} αιώνας) Ιερά Μονή Αγίας Παρασκευής (19 ^{ος} αιώνας)
Πηγάδια	Ιερός Ναός Αγίας Μαρίνας (1610)
Πλαίσια	Ιερός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου (1634) Ιερά Μονή Ιωάννου Προδρόμου (1770)
Πλατανούσα	Ιερός Ναός της Ζωοδόχου Πηγής (1656) Ιερός Ναός Αγίας Παρασκευής (1734)
Πράμαντα	Ιερός Μονή Αγίας Παρασκευής (1876) Ιερός Ναός Αγίας Παρασκευής (16 ^{ος} αιώνας) Ιερός Ναός της Παναγίας (19 ^{ος} αιώνας)
Προσήλιο	Ιερός Ναός Αγίου Βλασίου (1879)
Ραφταναίοι	Ιερός Μονή Μουχουστίου ή Μοναστήρι της Πλάκας (17 ^{ος} αιώνας)
Συρράκο	Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου (18 ^{ος} αιώνας) Ιερός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου (19 ^{ος} αιώνας) Ιερός Ναός Αγίου Γεωργίου (18 ^{ος} αιώνας) Ιερά Μονή Προφήτη Ηλία (19 ^{ος} αιώνας)
Φορτόσι	Ιερός Ναός Αγίας Παρασκευής (1650) Ιερά Μονή Φανερωμένης (1650)
Χουλιαράδες	Ιερός Ναός Αγίας Παρασκευής (1745)

ΠΗΓΗ: ΟΙΚΟ-ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ ΜΑΣΤΡΟΧΩΡΙΩΝ

Πίνακας 8.1: ΣΥΝΟΛΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2010

Νομοί	Ξενοδοχειακά Καταλύματα
Άρτα	14
Θεσπρωτία	54
Ιωάννινα	197
Πρέβεζα	96
Σύνολο	361

ΠΗΓΗ: ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ

Πίνακας 8.2: ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΚΛΙΝΩΝ ΣΤΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟΥ ΤΥΠΟΥ ΑΝΑ ΝΟΜΟ ΤΑ ΕΤΗ 2008 – 2010

Νομοί	2008	2009	2010
Άρτα	41,4%	42,0%	31,4%
Θεσπρωτία	35,3%	30,1%	30,1%
Ιωάννινα	37,0%	36,5%	32,5%
Πρέβεζα	40,6%	40,3%	34,8%
Σύνολο Χώρας	56,7%	51,1%	48,1%

ΠΗΓΗ: ΣΕΤΕ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ

**Πίνακας 8.3 : ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΚΛΙΝΩΝ ΣΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ
ΤΑ ΕΤΗ 2001 - 2011**

2001	9,758
2002	10,222
2003	10,419
2004	10,530
2005	10,933
2006	10,880
2007	11,286
2008	12,773
2009	13,457
2010	14,594
2011	14,458
Δ 2001 – 2011	49,93%

**ΠΗΓΗ: ΣΕΤΕ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ
ΕΛΛΑΔΟΣ**

Πίνακας 8.4: ΒΑΣΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΤΑ ΠΙΟ ΔΗΜΟΦΙΛΗ ΕΙΔΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ

ΜΟΡΦΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	Κό ν ι τ σ α	Ζ α γ ό ρ ι	Μ έ τ σ ο β ο	Τ ζ ο υ μ έ ρ κ α	Α μ β ρ α κ ι κ ό ς	Α χ έ ρ ο ν τ α ς	Κ α λ α μ ά ς	Ι ω ά ν ν ι ν α
Αγροτουρισμός	•	•	•					
Οικοτουρισμός	•	•	•	•	•	•	•	•
Θαλάσσιος					•	•		
Χειμερινός	•		•					
Περιπέτειας	•	•	•	•		•	•	
Περιηγητικός		•			•	•		•
Ιαματικός	•				•			
Αθλητικός								•
Εκπαιδευτικός	•	•	•	•	•	•	•	•
Θρησκευτικός			•					•
Συνεδριακός			•					•
Εκθεσιακός								•

ΠΗΓΗ: ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΑ ΦΥΛΛΑΔΙΑ ΕΟΤ (ΓΡΑΦΕΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ) - ΟΤΑ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Πίνακας 8.5: ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ

Εναλλακτικές Δραστηριότητες	Κ ό ν ι τ σ α	Ζ α γ ό ρ ι	Μ έ τ σ ο β ο	Τ ζ ο υ μ έ ρ κ α	Α μ β ρ α κ ι κ ό ς	Α χ έ ρ ο ν τ α ς	Κ α λ α μ ά ς	Ι ω ά ν ν ι ν α	Π ά ρ γ α
Rafting-καγιάκ	•	•		•	•	•	•		
Διάσχιση φαραγγιού	•	•		•		•			
Flying fox	•			•					
Αιωροπτερισμός	•	•		•	•	•			
Αναρρίχηση	•	•		•					
Ορειβασία	•	•	•	•				•	
Ιππασία	•	•	•	•			•		
Ποδηλασία βουνού	•	•	•	•					
Σκί	•	•	•	•					
Θαλάσσια σπόρ					•	•	•		•
Παραδοσιακές δραστηριότητες	•	•	•			•	•		

ΠΗΓΗ: Ν.Α. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ, ΆΡΤΑΣ, ΠΡΕΒΕΖΑΣ, ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ: ΉΠΕΙΡΟΣ- ΤΟΠΟΣ ΓΕΦΥΡΩΝ